

МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА
И ВОДОПРИВРЕДЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
РЕПУБЛИЧКИ ХИДРОМЕТЕОРОЛОШКИ ЗАВОД

БАЊА ЛУКА

МАРТ 2020. ГОДИНЕ

2018

ГОДИШЊИ ИЗВЈЕШТАЈ О
РЕГИСТРУ ПОСТРОЈЕЊА И
ЗАГАЂИВАЧА РЕПУБЛИКЕ
СРПСКЕ

РЕПУБЛИКА СРПСКА
МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
РЕПУБЛИЧКИ ХИДРОМЕТЕОРОЛОШКИ ЗАВОД

ИЗВЈЕШТАЈ О РЕГИСТРУ ПОСТРОЈЕЊА И ЗАГАЂИВАЧА РЕПУБЛИКЕ
СРПСКЕ ЗА 2018. ГОДИНУ

Бања Лука, март 2020. године

Израђено:

Према Правилнику о методологији и начину вођења регистра постројења и загађивача („Службени гласник Републике Српске“, број: 92/07), за Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске, Републичку управу за инспекцијске послове Републике Српске, Републички завод за статистику Републике Српске

Израђивач:

Републички хидрометеоролошки завод Републике Српске, Пут бањалучког одреда бб, 78000 Бања Лука

Назив документа:

ИЗВЈЕШТАЈ О РЕГИСТРУ ПОСТРОЈЕЊА И ЗАГАЂИВАЧА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ЗА 2018. ГОДИНУ

Израдили:

мр Ранка Радић
Јелена Зорић, дипл.инж.пејзажне архитектуре

Број протокола:

Директор:
в.д. Дарко Боројевић

САДРЖАЈ

1	УВОД	8
2	О РЕГИСТРУ ПОСТРОЈЕЊА И ЗАГАЂИВАЧА	10
2.1.	Категорије постројења обавезних за извјештавање	10
2.2.	Значај Регистра.....	15
3	ПРЕГЛЕД ДОСТАВЉЕНИХ ИЗВЈЕШТАЈА	17
4	ОЦЈЕНА СТАЊА КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	21
4.1.	Емисије у ваздух	21
4.1.1.	Емисије метана	25
4.1.2.	Емисије угљен монооксида	25
4.1.3.	Емисије угљен диоксида	27
4.1.4.	Емисије азот субоксида	27
4.1.5.	Емисије неметанских испарљивих органских једињења.....	28
4.1.6.	Емисије азотних оксида	30
4.1.7.	Емисије сумпорних оксида	31
4.1.8.	Емисије чврстих честица	32
4.1.9.	Емисије полицикличних ароматичних угљоводоника	33
4.1.10.	Емисије озона.....	34
4.1.11.	Емисије олова	35
4.1.12.	Емисије дима (чађи)	35
4.1.13.	Емисије укупних чврстих честица	35
4.2.	Дифузне емисије.....	36
4.3.	Испуштање у земљиште	38
4.4.	Испуштање отпадних вода.....	39
4.4.1.	Испуштање отпадних вода у површинске/подземне воде.....	41
4.4.2.	Отпадне воде испуштене у канализацију за третман ван локације или узете за третман ван локације	46
4.5.	Одлагање отпада	47
4.5.1.	Одлагање отпада на или у земљиште унутар локације постројења.....	48
4.5.2.	Одвоз и третман отпада изван локације постројења (Опасни отпад-збрињавање и одлагање унутар БиХ или РС)	49
4.5.3.	Одвоз и третман отпада изван локације постројења (Опасни отпад-збрињавање и одлагање изван БиХ)	51
4.5.4.	Врсте произведеног опасног отпада.....	51
4.5.5.	Одвоз неопасног отпада	52

5	НЕДОСТАЦИ И ПРОБЛЕМАТИКА ВОЂЕЊА РЕГИСТРА ПОСТРОЈЕЊА И ЗАГАЂИВАЧА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ.....	56
6	ПРИЈЕДЛОЗИ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ РЕГИСТРА ПОСТРОЈЕЊА И ЗАГАЂИВАЧА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	57

ПОЈМОВИ

PRTR	<i>Pollutant Release and Transfer Register</i> (Регистар постројења и загађивача)
Загађујућа материја	Супстанца или група супстанци које због својих особина и испуштања у животну средину могу бити штетне за животну средину или здравље људи
Дифузни извори	Много мањих или разбацаних извора са којих загађујуће материје могу бити испуштене у земљиште, ваздух или воду, чији комбинован утицај на ове елементе животне средине може бити значајан и са којих није практично прикупљати податке о сваком појединачном извору
Отпад	Све материје или предмети које одговорно лице одлаже, намјерава да одложи или се тражи њихово одлагање, у складу са једном од категорија отпада наведених у Листи отпада, која је утврђена у Правилнику о категоријама отпада са каталогом (<i>"Службени гласник Републике Српске"</i> , број: 39/05)
Опасни отпад	Сваки отпад који је утврђен посебним прописом и има једну или више карактеристика које узрокују опасност по здравље људи и животну средину по свом поријеклу, саставу или концентрацији, као и онај отпад који је наведен у Листи отпада као опасан и регулисан је Правилником о категоријама отпада са каталогом (<i>"Службени гласник Републике Српске"</i> , број: 39/05)
Отпадна вода	Коришћена вода која садржи загађујуће материје; Испуштање отпадних вода је дефинисано Законом о водама (<i>"Службени гласник Републике Српске"</i> , број: 50/06, 92/09 и 121/12), Правилником о условима испуштања отпадних вода у површинске воде (<i>"Службени гласник Републике Српске"</i> , број: 44/01) и Правилником о условима испуштања отпадних вода у јавну канализацију (<i>"Службени гласник Републике Српске"</i> , број: 44/01)
Постројење А категорије	Постројење код којег поступак издавања еколошке дозволе спада у надлежност Министарства, као што је дефинисано Правилником о пројектима за које се спроводи процјена утицаја на животну средину и критеријумима за одлучивање о обавези спровођења и обиму процјене утицаја на животну средину (<i>"Службени гласник Републике Српске"</i> , број: 124/12) и Правилником о постројењима која могу бити изграђена и пуштена у рад само уколико имају еколошку дозволу (<i>"Службени гласник Републике Српске"</i> , број: 124/12)

Постројење Б категорије	Сва друга постројења осим постројења А категорије код којих поступак издавања еколошке дозволе спада у надлежност јединица локалне самоуправе, као што је дефинисано Правилником о постројењима која могу бити изграђена и пуштена у рад само уколико имају еколошку дозволу (<i>"Службени гласник Републике Српске"</i> , број: 124/12)
Референтни центар Републике Српске (РЦРС)	Центар овлашћен од Владе Републике Српске да обједињава податке из разних извора, за поједине сегменте животне средине-ваздух, вода, земљиште, отпад
Испуштање	Испуштање загађујућих материја у животну средину, које су резултат људске активности, било намјерних или случајних, рутинских или нерутинских, која укључују пролијевање, њихово емитовање, испуштање, убацавање, одлагање или бацање, као и испуштање отпадних вода преко система канализације без завршног третмана отпадне воде
Одлагање	Било која радња дефинисана Законом о управљању отпадом (<i>"Службени гласник Републике Српске"</i> , број: 111/13)

1 УВОД

Успостављање и вођење Регистра постројења и загађивача Републике Српске је дефинисано Правилником о методологији и начину вођења регистра постројења и загађивача (*"Службени гласник Републике Српске"*, број: 92/07), Законом о заштити животне средине (*"Службени гласник Републике Српске"*, број: 71/12) и Законом о измјенама и допунама Закона о заштити животне средине (*"Службени гласник Републике Српске"*, број: 79/15). Према Закону о измјенама и допунама Закона о заштити животне средине (*"Службени гласник Републике Српске"*, број: 79/15) Члан 102. Став 1: Републички хидрометеоролошки завод Републике Српске води Регистар испуштања и преноса загађујућих материја; Члан 102. Став 2: Одговорно лице постројења за које је издата еколошка дозвола дужно је да доставља извјештај Републичком хидрометеоролошком заводу о испуштањима и преносима загађујућих материја ван локације постројења; Став 3: Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске доноси пропис о садржају, структури регистра, обавези извјештавања за постројења и форми извјештавања, осигурању и оцјени квалитета података, повјерљивости података, учешћу јавности приликом измјена Регистра и обавези извјештавања према преузетим међународним обавезама; Став 4: Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске доноси пропис о начину вођења Регистра из Става 1. овог члана.

Поред домаћег законодавства успостављање и вођење Регистра је дефинисано и међународним прописима. Протокол о регистру испуштања и преноса

загађујућих материја (Protocol on pollutant release and transfer register) је посебан међународни уговор усвојен на Петој министарској конференцији „Животна средина за Европу“, одржаној у Кијеву у мају 2003. године и представља међународни уговор развијен у оквиру Архуске конвенције те формално представља протокол уз Архуску конвенцију (Конвенција о приступу информацијама, учешћу јавности у одлучивању и приступу правди у питањима животне средине). Циљ овог Протокола је унапређење приступа јавности информацијама успоставом јединствених, цјеловитих регистара испуштања и преноса загађујућих материја у складу са одредбама овог Протокола, чиме би се могло олакшати учешће јавности у одлучивању о животној средини те допринијети спречавању и смањењу загађења животне средине. Опште одређење Републике Српске, да активно учествује у међународним токовима у области заштите животне средине, носи низ права и обавеза. Приступ Европској унији подразумијева испуњење захтјевних услова и ангажовано дјеловање у правцу прихватања и имплементације међународних уговора, међу којима је и Архуска конвенција и њен протокол PRTR те одредбе регулативе Европског Парламента 166/2006. Приступањем PRTR Протоколу Република Српска преноси у своје законодавство и релевантне дијелове европске регулативе, што представља значајан корак ка приближавању Европској унији.

Ратификације Протокола обавезује сваку странку Протокола да успостави Регистар испуштања и преноса загађујућих материја (PRTR) који:

- је јавно доступан путем интернета без накнаде,
- има опције претраживања путем одређених параметара (погон, загађујућа материја, локација, медији),
- је једноставан за коришћење,
- садржи стандардизоване податке,
- покрива испуштања и преносе минимум 86 загађујућих материја као што су гасови са ефектом стаклене баште, загађујуће материје које изазивају киселе кише, супстанце које оштећују озонски омотач, тешке метале и одређене канцерогене материје као што су диоксини и које су назначене у Протоколу,
- покрива испуштања и преносе из одређених назначених извора (термоелектране, рудници, металуршка индустрија, хемијска постројења, постројења за третман отпада и вода, индустрија папира),
- садржи податке о испуштањима из дифузних извора (транспорт, пољопривреда).

2 О РЕГИСТРУ ПОСТРОЈЕЊА И ЗАГАЂИВАЧА

PRTR је каталог или регистар испуштања и преноса потенцијално опасних материја и укључује информације о њиховој природи и количинама и представља дио јединственог информационог система заштите животне средине Републике Српске.

Подаци за PRTR се прикупљају из тачкастих извора загађивања, фабричких постројења, али и из дифузних (линијских и површинских) извора, као што су пољопривредне операције и транспорт. Ово укључује информације о испуштањима у ваздух, воду и земљиште, као и транспорт отпада на одлагалишта отпада. Информације се сакупљају путем упитника, тј. Табеле 2, Табеле 3 и Табеле 4, на годишњем нивоу, за претходну годину извјештавања. Табеле 2 и 3 пружају детаљан увид у следеће податке:

- а) основни подаци о постројењу/ погону/ одговорном лицу
- б) испуштање загађујућих материја у ваздух, воду и земљиште:
 - 1) директно из постројења
 - 2) акцидентне емисије и
 - 3) дифузне емисије са локације
- а) пренос изван локације:
 - 1) отпада и опасног отпада
 - 2) загађујућих материја које се испуштају у канализацију повезану са постројењима за третман отпадних вода
- г) потрошња ресурса и енергије у постројењу, а нарочито:
 - 1) воде
 - 2) електричне енергије
 - 3) друге енергије
- 4) других ресурса који се користе за производњу струје и енергије.

Табела 4 се састоји из 6 упитника (PP-TP, LU-DM, TI-SA, TI-SVA, PI-SVA, PI-VAN), који пружају детаљне информације о: дјелатности пословног субјекта, локацији, структури, географској локацији локалне јединице и димњака, резултатима мјерења емисија, тачкастим емитерима-изворима за процесе сагоријевања и све врсте активности, површинском емитеру-извору за све врсте активности и за активности ван основног локалитета.

2.1. Категорије постројења обавезних за извјештавање

Обавезу достављања података имају Постројења А и Постројења Б категорије. Постројење А категорије је постројење којем еколошку дозволу издаје Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију, као што је дефинисано Правилником о пројектима за које се спроводи процјена утицаја на животну средину и критеријумима за одлучивање о обавези спровођења и обиму процјене утицаја на животну средину (*"Службени гласник Републике Српске", број: 124/12*) и Правилником о постројењима која могу бити изграђена и пуштена у рад само уколико имају еколошку дозволу (*"Службени гласник Републике Српске", број: 124/12*). Постројења Б категорије су сва друга постројења осим постројења А категорије, којим еколошку дозволу издају јединице локалне самоуправе, као што је дефинисано Правилником о постројењима која могу бити изграђена и пуштена у рад само уколико имају еколошку дозволу (*"Службени гласник Републике Српске",*

број: 124/12). Категорије постројења која имају законску обавезу достављања података за Регистар, а у складу са

Протоколом о регистру испуштања и преноса загађујућих супстанци, су приказана у Табели 1:

Табела 1. Категорије постројења обавезних за извјештавање

ДЈЕЛАТНОСТ	ПРАГ КАПАЦИТЕТА	ПРАГ ЗАПОСЛЕНИХ
1. ЕНЕРГЕТИКА		
(а) Рафинерије минералних уља и плина	Сва постројења	10 запослених
(б) Постројења за уплињавање и укапљивање	Сва постројења	
(в) Термоелектране и друга постројења за ложење	Топлински унос од 50 MW	
(г) Коксне пећи	Сва постројења	
(д) Постројења за обраду угљена	Каацитет 1 тона на сат	
(ђ) Постројења за производњу угљених производа и крутог бездимног горива	Сва постројења	
2. ПРОИЗВОДЊА И ПРЕРАДА МЕТАЛА		
(а) Постројења за печење или синтерирање руде (укључујући сулфидну руду)	Сва постројења	10 запослених
(б) Постројења за производњу сировог жељеза или челика (примарно или секундарно таљење), укључујући непрекидно лијевање	Капацитет 2,5 тоне на сат	
(в) Постројења за прераду необојених метала:		
(1) Постројења за вруће ваљање	Капацитет 20 тона сировог челика на сат	
(2) ковачнице с чекићима	Енергија од 50 кЈ по чекићу, а коришћена топлинска снага прелази 20 MW	
(3) наношење заштитне превлаке од таљеног метала	Капацитет 2 тоне сировога челика на сат	
(г) Ливнице необојених метала	Производна способност 20 тона на дан	
(д) Постројења:		
(1) за производњу непрерађених обојених метала из металних руда, концентрата или секундарних сировина путем металуршког, хемијског или електролитског процеса	Сва постројења	
(2) за топљење, укључујући легирање, обојених метала, укључујући обновљене производе	Капацитет 4 тоне на дан за олово и	

(рафинирање, лијевање итд.)	кадмијум или 20 тона на дан за све друге метале	
(ћ) Постројења за површинску обраду метала и пластичних материјала, у којима се користи електролитски или хемијски процес	Запремина када за обраду 30 m ³	

3. ИНДУСТРИЈА МИНЕРАЛА

(а) Подземни рудници и сродни поступци	Сва постројења	10 запослених
(б) Површински копови	Површина под рудником 25 хектара	
(в) Постројења за производњу:		
(1) цементног клинкера у ротационим пећима	Производни капацитет 500 тона на дан	
(2) вапна у ротационим пећима	Производни капацитет преко 50 тона на дан	
(3) цементног клинкера или вапна у другим пећима	Производни капацитет 50 тона на дан	
(г) Постројења за производњу азбеста и производа на бази азбеста	Сва постројења	10 запослених
(д) Постројења за производњу стакла укључујући стаклена влакна	Капацитет таљења 20 тона на дан	
(ћ) Постројења за таљење минералних твари укључујући производњу минералних влакана	Капацитет таљења 20 тона на дан	
(е) Постројења за производњу керамичких производа печењем, нарочито цријепова, опеке, ватросталне опеке, керамичких плочица, фине керамике или порцулана	Производни капацитет 75 тона на дан или капацитет пећи 4 m ³ , унос од 300 kg/m ³ по пећи	

4. ХЕМИЈСКА ИНДУСТРИЈА

(а) Хемијска постројења за индустријску производњу основних органских хемикалија, као што су:	Сва постројења	10 запослених
(1) једноставни угљоводоници (ланчани или циклички, засићени или незасићени, алифатски или ароматски)		
(2) угљоводоници који садрже кисеоник, као што су алкохоли, алдехиди, кетони, карбоксилне киселине, естери, ацетати, етери, пероксиди, епоксидне смоле		
(3) сулфурисани угљоводоници		
(4) угљоводоници који садрже азот, као што су амини, амиди, нитрозо спојеви, нитро спојеви или нитратни спојеви, нитрили, цијанати, изоцијанати		
(5) угљоводоници који садрже фосфор		
(6) халогенисани угљоводоници		

(7) органометални спојеви		
(8) основни пластични материјали (полимери, синтетичка влакна и целулозна влакна)		
(9) синтетичке гуме (еластомери)		
(10) бојила и пигменти		
(11) површински активна средства и супстанце		
(б) Постројења за индустријску производњу основних анорганских хемикалија, као што су:	Сва постројења	10 запослених
(1) плинови као што су амонијак, хлор или хлороводоник, флуор или флуороводоник, угљеникови оксиди, сумпорни спојеви, оксиди нитрогена, водоник, сумпорни диоксид, карбонилхлорид		
(2) киселине као што су хромна киселина, флуороводонична киселина, фосфорна киселина, азотна киселина, хлороводонична киселина, сумпорна киселина, отопина сумпорног триоксида у сумпорној киселини, сулфитна киселина		
(3) базе као што су амонијум хидроксид, калијум хидроксид, натријум хидроксид		
(4) соли као што су амонијум хлорид, калијум хлорат, калијум карбонат, натријум карбонат, перборат, сребрни нитрат		
(5) неметали, метални оксиди или други аноргански спојеви као што су калцијум карбид, силицијум, силицијум карбид		
(в) Хемијска постројења за индустријску производњу фосфатних, азотних и калијумових гнојива (једноставна или сложена гнојива)	Сва постројења	
(г) Хемијска постројења за индустријску производњу основних производа за заштиту биља и биоцида	Сва постројења	
(ђ) Постројења у којима се за индустријску производњу основних фармацеутских производа употребљава хемијски или биолошки поступак	Сва постројења	
(е) Постројења за индустријску производњу експлозива и пиротехничких производа	Сва постројења	

5. УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ И ОТПАДНИМ ВОДАМА

(а) Постројења за спаљивање, пиролизу, опоравак, хемијску обраду или одлагање опасног отпада	Капацитет прихвата 10 тона на дан	10 запослених
(б) Постројења за спаљивање комуналног отпада	Капацитет 3 тоне на сат	
(в) Постројења за збрињавање неопасног отпада	Капацитет 50 тона на дан	
(г) Одлагалишта (осим одлагалишта инертног отпада)	Капацитет прихвата 10 тона на дан или укупни капацитет 25000 тона	10 запослених
(д) Постројења за збрињавање или рециклирање животињских лешина и животињског отпада	Капацитет обраде 10 тона на дан	

(ђ) Уређаји за прочишћавање комуналних отпадних вода	Капацитет 100000 еквивалената становника	
(е) Уређаји за прочишћавање индустријских отпадних вода с независним управљањем у којима се врши прочишћавање за једну или више дјелатности из овог додатка	Капацитет 10000 m ³ на дан	

6. ПРОИЗВОДЊА И ПРЕРАДА ПАПИРА И ДРВЕТА

(а) Индустријска постројења за производњу влакана од дрвета или сличних влакнастих материјала	Сва постројења	10 запослених
(б) Индустријска постројења за производњу папира и картона и других примарних дрвених производа (на примјер иверица, фурнир и шперплоча)	Производни капацитет 20 тона на дан	
(в) Индустријска постројења за хемијску заштиту дрвета и производа од дрвета	Производни капацитет 50 m ³ на дан	

7. ИНТЕНЗИВНИ УЗГОЈ СТОКЕ И РИБОГОЈИЛИШТА

(а) Постројења за интензивни узгој перади или свиња		10 запослених
(1) 40 000 мјеста за перад		
(2) 2 000 мјеста за товљенике (изнад 30 kg)		
(3) 750 мјеста за крмаче		
(б) Интензивни узгој рибе и шкољкаша	1000 тона рибе и шкољкаша годишње	

8. ЖИВОТИЊСКИ И БИЉНИ ПРОИЗВОДИ ИЗ СЕКТОРА ПРЕХРАНЕ И ПИЋА

а) Клаонице	Капацитет производње грла 50 тона на дан	10 запослених
(б) Обрада и прерада намијењена производњи прехранбених производа и пића од:		
(1) животињских сировина (осим млијека)	Капацитет производње готових производа 75 тона на дан	
(2) биљних сировина	Капацитет производње готових производа 300 тона на дан (просјечна тромјесечна вриједност)	
(в) Обрада и прерада млијека	Капацитет прихвата 200 тона млијека на дан (просјечна годишња вриједност)	10 запослених

9. ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ

(а) Постројења за претходну обраду (поступци попут прања, избјељивања, мерцеризације) или бојење влакана или текстила	Капацитет обраде 10 тона на дан	10 запослених
(б) Постројења за штављење коже и крзна	Капацитет обраде 12 тона готовог производа на дан	
(в) Постројења за површинску обраду твари, предмета и производа употребом органских отапала, а посебно за апретуру, притискање, премазивање, одмашћивање, водонепропусну обраду материјала, лијепљење, бојење, чишћење или импрегнирање	Капацитет утрошка 150 kg на сат или 200 тона годишње	
(г) Постројења за производњу угљика (антрацита) или електрографита спаљивањем или графитизацијом	Сва постројења	
(д) Постројења за градњу те бојење или уклањање боје с бродова	Капацитет за бродове дуге 100 m	

2.2. Значај Регистра

Регистар постројења и загађивача представља скуп разноврсних података, показатеља стања квалитета животне средине те самим тим представља и веома важан алат за заштиту животне средине, од великог значаја за доносиоце одлука, све релевантне институције надлежне за послове заштите и управљања животном средином, оператере и општу јавност.

Значај Регистра за доносиоце одлука, надлежне институције:

- контрола рада постројења и поштовања услова прописаних еколошком дозволом,
- праћење испуштања загађујућих материја, трендова загађења те напретка у смањењу емисија,
- праћење усклађености са законским обавезама и међународним прописима у области заштите животне средине,
- коришћење резултата Регистра за процјену ризика по здравље људи,
- прикупљање и валидација података потребних за прорачун инвентара гасова са ефектом стаклене баште у

сврхе испуњавања обавеза према UNFCCC конвенцији,

- израда инвентара загађујућих материја у сврхе испуњавања обавеза према LRTAP конвенцији,
- успостављање система трговања емисијама (ETS),
- обрачун и наплаћивање накнаде за загађење животне средине у складу са Законом о заштити животне средине („Службени гласник Републике Српске“, број: 71/12),
- планирање будућих акционих планова и стратегија према резултатима Регистра.

Значај Регистра за оператере:

- подизање свијести оператера о заштити животне средине,
- идентификовање потенцијалних проблема у погонима и производним процесима те рад на увођењу „чистијих технологија“,
- подстицање рада на повећању ефикасности и смањењу трошкова производње,
- подстицање рада на смањењу нивоа загађења,
- едукација оператера.

Значај Регистра за општу јавност, научно-истраживачку заједницу:

- подизање свијести јавности о заштити животне средине,
- пружање приступа информацијама свим заинтересованим странама о

- загађењу животне средине на локалном и државном нивоу,
- коришћење резултата Регистра у сврхе израде анализа и студија релевантних за здравље људи и квалитет животне средине.

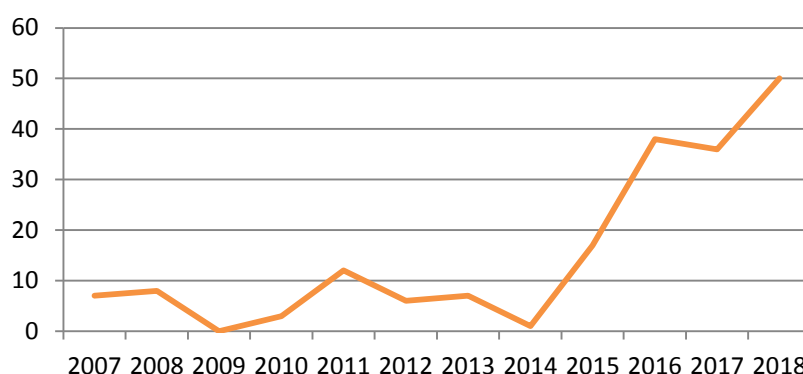
3 ПРЕГЛЕД ДОСТАВЉЕНИХ ИЗВЈЕШТАЈА

Према Правилнику о методологији и начину вођења Регистра постројења и загађивача („Службени гласник Републике Српске“, број: 92/07) и Закону о заштити животне средине („Службени гласник Републике Српске“, број: 71/12 и 79/15), Републички хидрометеоролошки завод је дефинисан као надлежна институција за успостављање и вођење Регистра постројења и загађивача Републике Српске. У складу са поменутиим законским одредбама, постројења имају обавезу достављања Годишњих извјештаја о

постројењима/загађивачима у Републички хидрометеоролошки завод до 30. јуна текуће године, за претходну годину извјештавања. Базу података чине годишњи извјештаји прикупљени у штампаној и дигиталној форми (Word, PDF, Excel), који се складиште у Excel форматима. Анализирајући тренд извјештавања, у периоду од базе 2007. године до 2018. године је примјетан значајан пораст, гдје је у 2018. години забиљежен максимум од укупно 50 достављених извјештаја (Табела 2, Графикон 1).

Табела 2. Тренд достављања извјештаја за период извјештавања од 2007-2018. године

Година извјештавања	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Број достављених извјештаја	7	8	0	3	12	6	7	1	17	38	36	50

Графикон 1: Тренд достављања извјештаја за период извјештавања од 2007-2018. године

Од укупно 50 постројења која су доставила извјештаје за 2018. годину, 30 постројења припада А категорији а 20 постројења припада Б категорији. Према Регистру

еколошких дозвола забиљежено је приближно 400 постројења А категорије, што указује да је само 7% постројења испунило законску обавезу извјештавања,

док укупан број Б категорије постројења није познат (Табела 3). Највећи проценат достављених извјештаја потиче из сектора

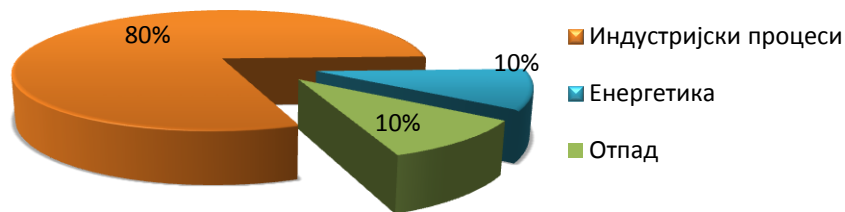
индустрије, а потом из сектора енергетике и отпада (Графикон 2).

Табела 3. Преглед постројења која су доставила Годишњи извјештај о постројењима/ загађивачима за 2018. годину

Постројење	Адреса	Општина	Шифра	Ријечни слив	Табела3	Табела4
MZM Company	Ул. Карађорђева 386	Бања Лука, Лауш	22.11	Врбас	✓	✗
PRIZMA Comerc	Рамићи бб	Бања Лука	46.77	Врбас	✓	✗
Бањалучка пивара	Слатинска 8	Бања Лука	11.05	Сава	✓	✓
Рафинерија нафте Брод	Светог Саве 106	Брод	19.2	Сава	✓	✗
МЕТАЛ	Ул.Доситејева 7	Градишка	25.11	Сава	✓	✗
Витаминка	Браће Пиштељић 22	Бања Лука	15330	Врбас	✓	✓
Рудник кречњака "Carmeuse"	Ул.Шеварлије 322	Добој	14121	Црноморски	✓	✗
Козара путеви	Туњице бб	Бања Лука	4211	Врбас	✓	✗
Фабрика креча "Carmeuse"	Ул. Шеварлије 56	Добој	26520	Црноморски	✓	✗
SHP Celex	Вељка Млађеновића бб	Бања Лука	1712	Сава	✓	✓
R-S Silicon	Бјелајце бб	Бјелајце, Мркоњић Град	2410	Врбас	✓	✓
Аутопутеви Републике Српске	Ул. Васе Пелагића 10	Бања Лука	64.99	Сава	✓	✗
ЕФТ-РИТЕ Станари	Станари бб	Станари, Добој	35.11	Укрена	✓	✓
ArcelorMittal	Академика Јована Рашковића 1	Омарска, Приједор	7.1	Уна	✓	✗
Алумина	Каракај бб	Каракај, Зворник	24.42	Дрина	✓	✓
Рафинерија уља Модрича	Војводе Степе Степановића 49	Модрича	1920	Босна	✓	✗
Хемофарм	Новаковићи бб	Бања Лука	21.1	Врбас	✓	✗
РИТЕ Угљевик	Угљевик	Угљевик	40112, 10202	Дрина	✓	✓
ЗП "РИТЕ Гацко"	Грачаница бб	Гацко	05.20; 35.11	Требишњица	✓	✓
СЕКУНДАРАЦ	Борисава Станковића 8 (сједиште);	Градишка	38.32	Сава	✓	✗

	Ламинци Брезици 268 (пословна јединица, производни погон)					
МХ "ЕРС"-МП а.д. Требиње, ЗП Хидроелектране на Требишњици	Обала Луке Вукаловића 2	Требиње	35.11	Требишњица	✓	✗
Перутнина Птуј С	Повелич бб	Србац	10.13	Врбас	✓	✓
Перутнина Птуј С- Фарма за тов пилића	Кладари, Повелич бб	Србац	10.13	Врбас	✓	✗
Страјко-инжењеринг МХЕ Чемерно	Вука Караџића 4	Требиње	42.91	Сава	✓	✗
Ливница Тешић	Чатрња бб	Градишка	24.53	Црноморски	✓	✗
ЈП Регионална депонија "ЕКО-ДЕП"	Милоша Црњанског 38	Бијељина	90.02	Дринско- Савски	✓	✓
Нови Јелшинград	Бранка Пердува 10А	Бања Лука	28.41	Црноморски	✓	✗
ДИ Шипово	Степе Степановића б	Шипово	1610	Плива	✓	✗
БИНИС	Јована Бијелића бб	Бања Лука	46.73	Врбас	✓	✓
Девић текстил	Жарковина бб	Теслић	-	Врбас	✗	✗
Dabar Holz	Јосик бб	Козарска Дубица	47.78	Уна	✓	✗
EST TRADE	Дракулић 51	Бања Лука	20.101	Врбас	✓	✗
Монтинг монтажа/производно пословни објекат	Милоша Црњанског бб/2	Дворови, Бијељина	25.62	Дрина	✓	✗
Униметру	Крупа на Врбасу 55	Бања Лука	47.3	Врбас и Сава	✓	✗
МИРА а.д. чланица Краш групе	Краља Александра 3	Приједор	1072	Уна	✓	✗
ЗЕКА-ЗЕЧИЋ (ЗЛАТКО) ДАРКО	Карађорђева 386	Бања Лука	46.77	Врбас	✓	✗
ДРВОРЕЗ	Љубачево 69Е	Бања Лука	16.1	Врбас	✓	✗
ДРВОРЕЗ (ПЈ Дуципоље, самоуслугна аутопраона)	Дуципоље 256	Бања Лука	45.2	Врбас	✓	✗
ПЕТ4ПЕТ	Пиланска бб	Бања Лука	38.32	Врбас	✓	✗
Tehno-inde	Рамићи бб	Бања Лука	22.29	Врбас	✓	✗
ББ	Гламочани бб	Лакташи	-	Врбас	✓	✗
Мега дрво	Брчанска цеста бб	Бијељина	3109	Дрина	✓	✗
ТБГ БХ Какањ- Подружница Бања Лука	Ложионичка 2	Бања Лука	26.63	Сава, подслив Врбас	✓	✗

Пилана "Мис"	Сарајевска 57	Приједор	16.1	Сана	✓	✗
ХИДРО-КОП	Суботичка 2ц	Бања Лука	4291	Врбас	✓	✗
Приједорпутеви- Бетонара	27.Јуна 17	Приједор	42.11	Уна	✓	✗
ДМ-ВУКОВИЋ	Растока бб	Рибник	16.1	Сана	✓	✗
Аустронет	Козаруша 2	Козарац, Приједор	13.94	Сана, Црноморски слив	✓	✗
Nuti Due	Расавци 17	Приједор	1520	Сава	✓	✗
Нова Иванчица	4.Јула бб	Козарац	15.2	Црноморски, Сана	✓	✗

Графикон 2: Учешће појединих сектора у извјештавању

Према законским одредбама, свако постројење које има еколошку дозволу има обавезу достављања података у Регистар постројења и загађивача Републике Српске. Међутим, низак степен одзива постројења

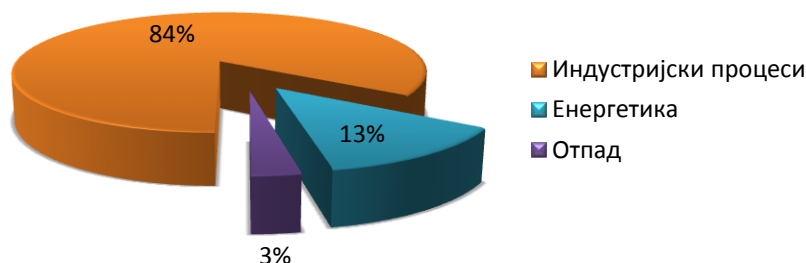
представља континуиран проблем, који је неопходно рјешити у циљу успостављања квалитетног и функционалног система извјештавања.

4 ОЦЈЕНА СТАЊА КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

4.1. Емисије у ваздух

Праћење емисија загађујућих материја у ваздух, као продукта сагоријевања у технолошким процесима, има велики значај за процјену стања квалитета ваздуха и животне средине, као и за доносиоце одлука и стручну и ширу јавност. Према достављеним подацима у Регистру постројења и загађивача за 2018. годину, 30 постројења (60%) је доставило информацију о количини и врстама испуштених загађујућих материја у ваздух. Највећи

допринос емисијама имају велики загађивачи из сектора индустрије и енергетике, попут термоелектрана, рафинерија и фабрика за производњу различитих сировина (Графикон 3). У Табели 4 приказане су најзначајније врсте загађујућих материја за које се достављају подаци у Регистар постројења и загађивача. У току 2018. године нису забиљежене акцидентне емисије ни за једну загађујућу материју.

Графикон 3. Извори емисија загађујућих материја у ваздуху

Табела 4. Најзначајније врсте загађујућих материја у ваздуху

Назив загађујуће материје	Ознака
Метан	CH ₄
Угљен моноксид	CO
Угљен диоксид	CO ₂
Азот оксид	N ₂ O
Неметанска испарљива органска једињења	NM VOC
Азотни оксиди	NO _x /NO ₂
Сумпорни оксиди	SO _x /SO ₂
Чврсте честице	PM ₁₀
Амонијак	NH ₃
Укупне чврсте честице	УЧ
Озон	O ₃

Полициклични ароматични угљоводоници	РАН
Олово	Pb
Дим (чађ)	

У Табели 5 приказане су емисије загађујућих материја у ваздух за 2018. годину. Услед великог броја неправилности¹ и недостатака у достављеним подацима није могуће извршити анализу и прорачун укупних годишњих емисија у Републици Српској за већину загађујућих материја. У циљу побољшања квалитета достављених

података и испуњења законских обавеза оператера и Завода, као надлежне институције за успостављање и вођење Регистра и информисање јавности о стању квалитета животне средине према домаћем и међународном законодавству, неопходно је спровођење оштријих мјера надзора и контроле рада оператера од стране надлежних органа.

¹ Према Правилнику о методологији и начину вођења регистра постројења и загађивача ("Службени гласник Републике Српске", број: 92/07), постројења имају обавезу достављања података у тачно прописаним форматима, односно у килограмима на годишњем нивоу. У већини случајева подаци се достављају у неодговарајућим мјерним јединицама (mg/m^3 , mg/Nm^3 и %), а због недостатка информација није могуће извршити рекалкулацију прорачуна.

Табела 5. Емисије загађујућих материја у ваздух у 2018. години (kg/god)

Постројење	CH ₄	CO	CO ₂	N ₂ O	NMVOС	NO _x /NO ₂	SO _x /SO ₂	PM ₁₀	PAH	УЧ	O ₃	ДИМ/ЧАЂ	Pb
Бањалучка пивара	-	669.8	4018.95	-	-	32.15	35845	1607.6	-	-	-	-	-
Рафинерија нафте Брод	7482	52057	223765045	1399	15725	580169	3108000	-	-	-	-	-	-
МЕТАЛ	-	36.5 mg/m ³ sdg	31.98 % v/v sdg	-	-	239.95 mg/m ³ sdg	67.13 mg/m ³ sdg	-	-	-	-	-	-
Витаминка	-	1.36 mg/m ³	-	-	-	0.03 mg/m ³	-	-	-	-	-	-	-
Фабрика креча "Сармеузе "	-	4169.8	-	-	-	1729.76	718.64	-	-	1002.76	-	-	-
SNP Celex	-	5889.23	-	-	-	7282.83	12171.73	1146.85	-	-	-	-	-
R-S Silicon	-	153620.78	-	-	-	122569.77	68639.07	14708.37	-	-	-	-	-
ЕФТ-РиТЕ Станари	-	-	14.08 % od zapremine	-	-	161.66 mg/Nm ³	174.3 mg/Nm ³	7.69 mg/m ³	-	-	-	-	-
Алумина	-	46.39 mg/Nm ³	-	-	-	766.5 mg/Nm ³	631.92 mg/Nm ³	-	-	100 mg/Nm ³	-	-	-
Рафинерија уља Модрича	-	0.015	-	-	-	0.06	0.50	-	-	-	-	-	-
Хемофарм	-	200.3	1490.3	-	43550.7	738.7	437.9	85.1	-	-	-	-	-
РиТЕ Угљевик	20140	407731	1894.2x 10 ⁶	30210	100700	3546761	83265843	480913	-	-	-	-	-
ЗП "РиТЕ Гацко"	17193.29	337707.63	1674.93x 10 ⁶	25256.23	84597.57	5062193.2	-	-	-	-	-	-	-
МХ "ЕРС"-МП а.д. Требиње, ЗП Хидроелектране на Требишњици	-	0.97 mg/l	0.03 mg/m ³	-	-	-	0.03 mg/m ³	0.01 mg/m ³	-	29.4	-	-	-
Перутнина Птуј С	-	287.5 mg/m ³	-	-	-	21 mg/m ³	124.5 mg/m ³	-	-	-	-	-	-
Перутнина Птуј С-Фарма за тов пилића	-	333.51	-	7048.15	-	10497.4	0.00000075	5759.7	14235	-	-	-	-
Ливница Тешић	-	-	0.26%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ЈП Регионална депонија "ЕКО-ДЕП"	4.46 mg/m ³	761.06 mg/m ³	-	12.8 mg/m ³	-	18.49 mg/m ³ NOx, 6.26 mg/m ³ NO	33.87 mg/m ³	0.01 mg/m ³	-	-	39.19 mg/m ³	-	-
ДИ Шипово	-	3 mg/m ³	-	-	-	50 mg/m ³	50 mg/m ³	40 mg/m ³	-	-	-	-	-
БИНИС	-	51.5	-	-	-	87.6	41.5	43.7	-	-	-	-	-
Девих текстил	-	226 mg/Nm ³	22.40%	-	-	605 mg/Nm ³	1470 mg/Nm ³	61 mg/Nm ³	-	-	-	-	-

Dabar Holz	-	0.02	-	0.02	-	-	0.02	0.05	-	-	-	-	-
EST TRADE	-	325?	-	-	-	31.3?	23.6 po satu?	16.6?	-	-	-	-	-
Монтинг монтажа/производно пословни објекат	-	0.31 mg/m ³	-	-	-	0.04 mg/m ³	0.03 mg/m ³	0.03 mg/m ³	-	-	0.05 mg/m ³	0.014 mg/m ³	0.00009 mg/m ³
МИРА а.д. чланица Краш групе	-	17.1 mg/Nm ³	14.10%	-	-	96.9 mg/Nm ³ Nox, 95.2 mg/Nm ³ NO	-	-	-	-	-	-	-
ББ	-	9.45	4.5	2.32	-	3.74	2.05	3.2	-	-	-	-	-
Мега дрво	-	148 mg/Nm ³	2.62	-	-	0.38; 20.86 mg/Nm ³	2.62 mg/Nm ³	-	-	-	-	-	-
Приједорпутеви-Бетонара	-	0.00032 mg/m ³	-	-	-	0.02058 mg/m ³	0.03179 mg/m ³	0.02606 mg/m ³	-	-	0.02602 mg/m ³	-	-
Аустронет	-	105 mg/m ³	7.45%	-	-	52.5 mg/m ³	27.5 mg/m ³	-	-	-	-	-	-
Nuti Due	-	0.0000304	-	0.0000074	-	-	0.0000052	0.0000043	-	-	-	-	-

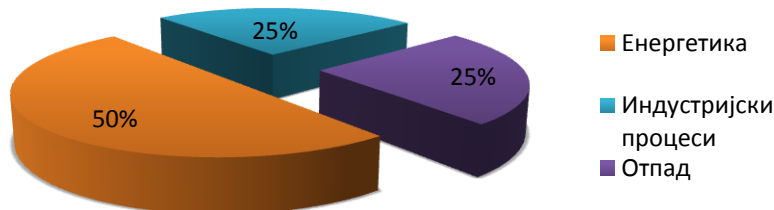
4.1.1. Емисије метана

Метан је експлозиван безбојни гас који има потенцијално висок стакленички потенцијал за глобално загријавање и представља једну од најзначајних загађујућих материја у ваздуху. У 2018. години у Републици Српској емисије метана су забиљежене код 4 постројења која потичу из сектора енергетике (РиТЕ

Угљевик и ЗП "РиТЕ Гацко"), индустријских процеса (Рафинерија нафте Брод) и сектора отпада (ЈП Регионална депонија "ЕКО-ДЕП") (Графикон 4). Постројење ЈП „Регионална депонија ЕКО-ДЕП“ је доставило вриједности у mg/m^3 те није било могуће приказати укупне емисије метана у килограмима на годишњем нивоу. Појединачне емисије метана за свако постројење су приказане у Табели 6.

Табела 6. Емисије метана у 2018.години (kg/god)

Постројење	Укупне емисије
Рафинерија нафте Брод	7482
РиТЕ Угљевик	20140
ЗП "РиТЕ Гацко"	17193.29
ЈП Регионална депонија "ЕКО-ДЕП"	4.46 mg/m^3

Графикон 4. Извори емисија CH₄

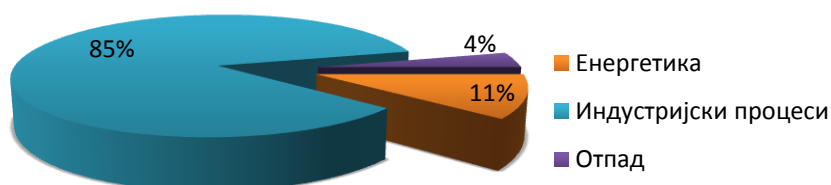
4.1.2. Емисије угљен монооксида

Угљен моноксид је гас без боје, укуса и мириса, јаке цитотоксичности за жива бића, чије емисије имају индиректан допринос ефекту стаклене баште. Према подацима из Регистра постројења и загађивача, главни извори емисија угљен монооксида у 2018. години потичу из сектора индустријских процеса (рафинерије, фабрике за прераду и производњу, фарме), сектора енергетике, гдје највеће емитере представљају термоелектране и сектора отпада, гдје су забиљежене емисије из само једног

постројења, ЈП Регионална депонија "ЕКО-ДЕП" (Графикон 5). Од укупно 28 постројења која су доставила податке о емисијама угљен монооксида, већински дио постројења није доставио вриједности у одговарајућим мјерним јединицама, односно у kg/god , већ у mg/m^3 и mg/Nm^3 . Рекакулација прорачуна није извршена због недостатка података те није било могуће приказати укупне емисије угљен монооксида за 2018. годину. Емисија угљен монооксида за свако постројење су приказане у Табели 7.

Табела 7. Емисије угљен монооксида у 2018.години (kg/god)

Постројење	Укупне емисије
Бањалучка пивара	669.8
Рафинерија нафте Брод	52057
МЕТАЛ	36.5 mg/m ³ _n sdg
Витаминка	1.36 mg/m ³
Фабрика креча "Carmeuse"	4169.8
SNP Celex	5889.23
R-S Silicon	153620.78
Алумина	46.39 mg/Nm ³
Рафинерија уља Модрича	0.01
Хемофарм	200.3
РИТЕ Угљевик	407731
ЗП "РИТЕ Гацко"	337707.63
МХ "ЕРС"-МП ЗП Хидроелектране на Требишњици	0.97 mg/l
Перутнина Птуј С	287.5 mg/m ³
Перутнина Птуј С-Фарма за тов пилића	333.51
ЈП Регионална депонија "ЕКО-ДЕП"	761.06 mg/m ³
ДИ Шипово	3 mg/m ³
БИНИС	51.5
Девић текстил	226 mg/Nm ³
Dabar Holz	0.025
EST TRADE	325?
Монтинг монтажа/производно пословни објекат	0.31 mg/m ³
МИРА а.д. чланица Краш групе	17.1 mg/Nm ³
ББ	9.45
Мега дрво	148 mg/Nm ³
Приједорпутеви-Бетонара	0.00032 mg/m ³
АУСТРОНЕТ	105 mg/m ³
Nuti Due	0.0000304

Графикон 5. Извори емисија CO

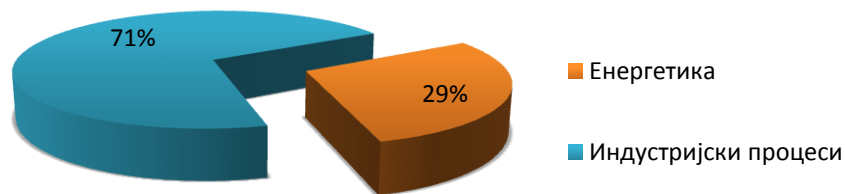
4.1.3. Емисије угљен диоксида

У току 2018. године утврђено је да највећи проценат емисија угљен диоксида, као једног од најзначајнијих гасова са ефектом стаклене баште, потиче из сектора индустријских процеса (71%), гдје највеће емитере представљају рафинерија нафте и фабрике за производњу и прераду

сировина те сектора енергетике (29%), гдје највеће емитере представљају термоелектране (Графикон 6). Већински дио постројења није доставио податке у прописаним мјерним јединицама, због чега није било могуће приказати укупне емисије на годишњем нивоу. Емисије угљен диоксида за свако постројење су приказане у Табели 8.

Табела 8. Емисије угљен диоксида у 2018.години (kg/god)

Постројење	Укупне емисије
Бањалучка пивара	4018.95
Рафинерија нафте Брод	223765045
МЕТАЛ	31.98 % v/v sdg
ЕФТ-РиТЕ Станари	14.08% од запремине
Хемофарм	1490.3
РиТЕ Угљевик	1894.2x10 ⁶
ЗП "РиТЕ Гацко"	1674.93x10 ⁶
МХ "ЕРС"-МП ЗП Хидроелектране на Требишњици	0.03 mg/m ³
Ливница Тешић	0.26%
Девић текстил	22.40%
МИРА а.д. чланица Краш групе	14.10%
ББ	4.5
Мега дрво	2.62
АУСТРОНЕТ	7.45%

Графикон 6. Извори емисија CO₂

4.1.4. Емисије азот субоксида

Емисије азот субоксида, као једног од директних гасова са ефектом стаклене баште, су веома значајне због његовог високог стакленичког потенцијала. Према подацима из Регистра, од укупно 30 постројења која испуштају загађујуће

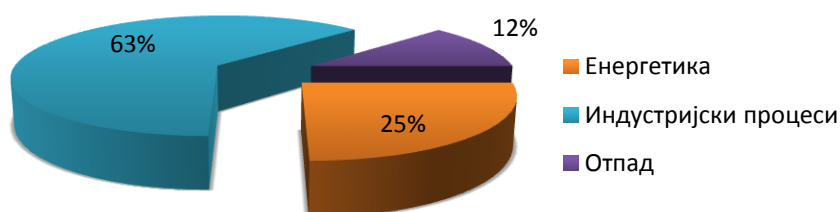
материје у ваздух, 27% постројења емитује азот субоксид у својим процесима. Највећи проценат извора емисија потиче из сектора индустријских процеса (63%), енергетике (25%) и мањим дијелом из сектора отпада (12%), гдје је забиљежено само једно постројење које емитује азот субоксид у својим процесима, ЈП Регионална депонија

"ЕКО-ДЕП" (Графикон 7). Постројење ЈП Регионална депонија "ЕКО-ДЕП" није доставило вриједности у одговарајућим мјерним јединицама због чега није било

могуће приказати укупне емисије за Републику Српску у 2018. години. Појединачне емисије азот субоксида за свако постројење су приказане у Табели 9.

Табела 9. Емисије азот субоксида у 2018.години (kg/god)

Постројење	Укупне емисије
Рафинерија нафте Брод	1399
РиТЕ Угљевик	30210
ЗП "РиТЕ Гацко"	25256.23
Перутнина Птуј С-Фарма за тов пилића	7048.15
ЈП Регионална депонија "ЕКО-ДЕП"	12.8 mg/m ³
Dabar Holz	0.02
ББ	2.32
Nuti Due	0.0000074

Графикон 7. Извори емисија N₂O

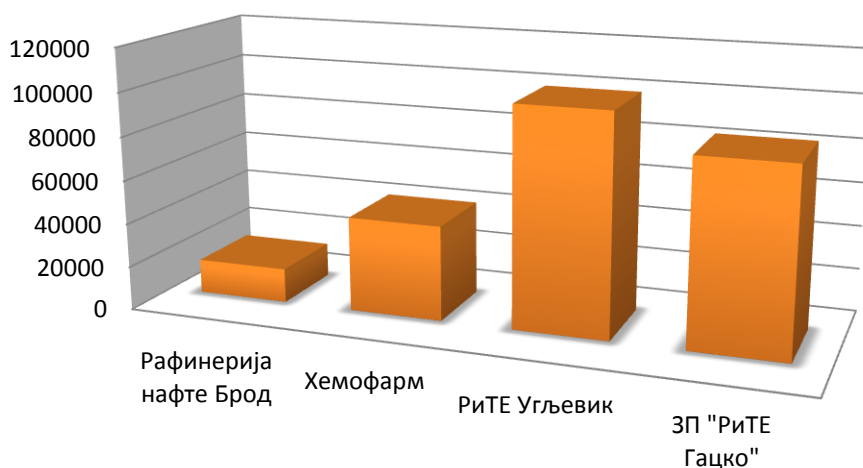
4.1.5. Емисије неметанских испарљивих органских једињења

Неметанска испраљива органска једињења (NMVOC) су велика група једињења која имају многобројна штетна дејства по здравље људи и животну средину а најзначајнији представници су бензен, етанол, ацетон, формалдехид и циклохексан. Податке о емисијама неметанских испарљивих органских једињења, као индиректних гасова са

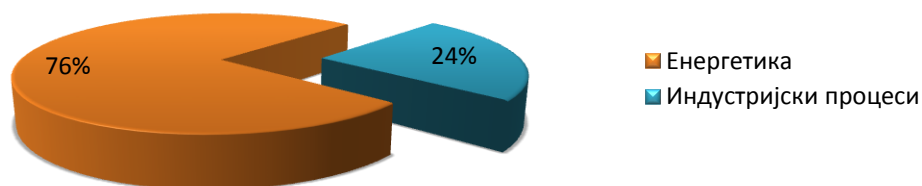
ефектом стаклене баште, доставила су укупно 4 постројења. Према достављеним подацима, укупне годишње емисије NMVOC-а у Републици Српској у 2018. години износе 244,573.27 килограма (Табела 10, Графикон 8). Највећи проценат емисија (76%) потиче из сектора енергетике који представљају двије термоелектране-РиТЕ Гацко и РиТЕ Угљевик, а остатак (24%) из сектора индустријских процеса, гдје главне емитере представљају Рафинерија нафте Брод и Хемофарм (Графикон 9).

Табела 10. Емисије NMVOC-а у 2018.години (kg/god)

Постројење	Укупне емисије	Процентуално учешће
Рафинерија нафте Брод	15725	6%
Хемофарм	43550.7	18%
РИТЕ Угљевик	100700	41%
ЗП "РИТЕ Гацко"	84597.57	35%
Укупне емисије	244573.27	100%

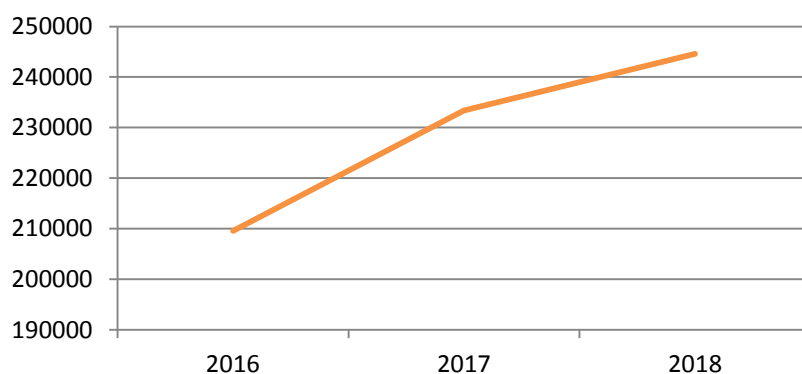
Графикон 8. Емисије NMVOC-а у kg/god

Графикон 9. Извори емисија NMVOC-а

На графикону 10 приказане су емисије неметанских испарљивих органских

једињења за период од 2016-2018. године гдје је забиљежен тренд пораста.

Графикон 10. Тренд пораста емисија NMVOC-а од 2016-2018. године

4.1.6. Емисије азотних оксида

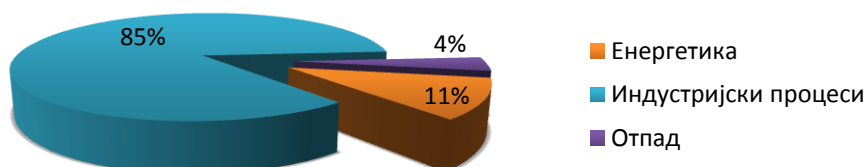
Азотни оксиди су индиректни гасови са ефектом стаклене баште из групе закисељавајућих гасова, који у великој мјери доприносе настајању киселих киша и формирању приземног озона. У току 2018. године емисије азотних оксида су забиљежене код 87% постројења која емитују загађујуће материје у ваздух а

највећим дијелом потичу из сектора индустријских процеса (85%) те сектора енергетике (11%) и отпада (4%) (Графикон 11). Појединачне емисија азотних оксида за свако постројење су приказане у Табели 11. Прорачун укупних емисија за 2018. годину није био могућ јер већински дио постројења није доставио податке у одговарајућој форми.

Табела 11. Емисије азотних оксида у 2018. години (kg/god)

Постројење	Укупне емисије
Бањалучка пивара	32.15
Рафинерија нафте Брод	580169
МЕТАЛ	239.95 mg/m ³ n sgd
Витаминка	0.03 mg/m ³
Фабрика креча "Carmeuse"	1729.76
SHP Celex	7282.83
R-S Silicon	122569.77
ЕФТ-РиТЕ Станари	161.66 mg/Nm ³
Алумина	766.5 mg/Nm ³
Рафинерија уља Модрича	0.06
Хемофарм	738.7
РиТЕ Угљевик	3546761
ЗП "РиТЕ Гацко"	5062193.2
Перутнина Птуј С	21 mg/m ³
Перутнина Птуј С-Фарма за тов пилића	10497.4
ЈП Регионална депонија "ЕКО-ДЕП"	18.49 mg/m ³ NOx, 6.26 mg/m ³ NO
ДИ Шипово	50 mg/m ³
БИНИС	87.6

Девић текстил	605 mg/Nm ³
EST TRADE	31.3?
Монтинг монтажа/производно пословни објекат	0.04 mg/m ³
МИРА а.д. чланица Краш групе	96.9 mg/Nm ³ NO _x , 95.2 mg/Nm ³ NO
ББ	3.74
Мега дрво	0.38/20.86 mg/Nm ³
Приједорпутеви-Бетонара	0.02 mg/m ³
АУСТРОНЕТ	52.5 mg/m ³

Графикон 11. Извори емисија NO_x/NO₂

4.1.7. Емисије сумпорних оксида

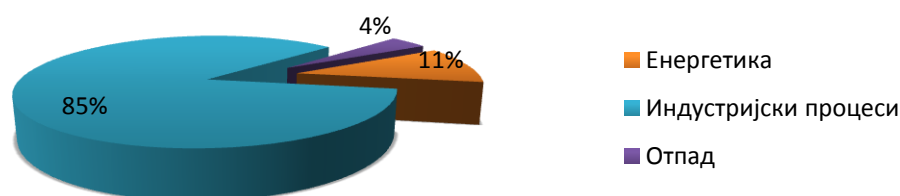
Сумпорни оксиди такође припадају групи закисељавајућих гасова који индиректно доприносе ефекту стаклене баште. Сумпор диоксид је безбојни гас јако штетан за живи свијет, који у присуству влаге гради сумпорну киселину као саставни дио „киселих киша“. У 2018. години укупно 26 постројења је доставило податке о

емисијама сумпорних оксида. Највећи број постројења припада сектору индустријских процеса (85%), 11% сектору енергетике и 4% сектору отпада (Графикон 12). Појединачне емисије сумпорних оксида за свако постројење су приказане у Табели 12. Прорачун укупних емисија за 2018. годину није био могућ јер већински дио постројења није доставио податке у одговарајућим мјерним јединицама.

Табела 12. Емисије сумпорних оксида у 2018. години (kg/god)

Постројење	Укупне емисије
Бањалучка пивара	35845
Рафинерија нафте Брод	3108000
МЕТАЛ	67.13 mg/m ³ n sdg
Фабрика креча "Carmeuse"	718.64
SHP Celex	12171.73
R-S Silicon	68639.07
ЕФТ-РиТЕ Станари	174.3 mg/Nm ³
Алумина	631.92 mg/Nm ³
Рафинерија уља Модрича	0.50
Хемофарм	437.9
РиТЕ Угљевик	83265843
МХ "ЕРС"-МП ЗП Хидроелектране на Требишњици	0.03 mg/m ³

Перутнина Птуј С	124.5 mg/m ³
Перутнина Птуј С-Фарма за тов пилића	0.00000075
ЈП Регионална депонија "ЕКО-ДЕП"	33.87 mg/m ³
ДИ Шипово	50 mg/m ³
БИНИС	41.5
Девић текстил	1470 mg/Nm ³
Dabar Holz	0.02
EST TRADE	23.6 po satu?
Монтинг монтажа/производно пословни објекат	0.03 mg/m ³
ББ	2.05
Мега дрво	2.62 mg/Nm ³
Приједорпутеви-Бетонара	0.03 mg/m ³
АУСТРОНЕТ	27.5 mg/m ³
Nuti Due	0.0000052

Графикон 12. Извори емисија SO_x/SO₂

4.1.8. Емисије чврстих честица

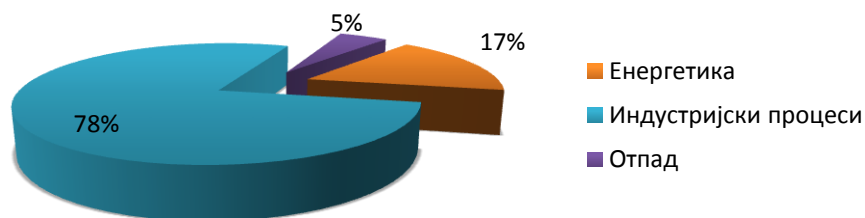
Честице су мјешавина чврстих честица и капљица течности које се налазе у ваздуху а које се појављују у различитим облицима и величинама и представљају једну од најзначајних загађујућих материја на простору Републике Српске и околине. Уколико се удахну, чврсте честице имају веома штетан утицај на људско здравље. У 2018. години емисије чврстих честица

(PM₁₀) су забиљежене код 18 постројења, која највећим дијелом потичу из сектора индустријских процеса (78%), затим из сектора енергетике (17%) и отпада (5%) (Графикон 13). Прорачун укупних емисија за 2018. годину није био могућ јер већи дио постројења није доставио податке у одговарајућим мјерним јединицама. Појединачне емисије PM₁₀ су приказане у Табели 13.

Табела 13. Емисије чврстих честица (PM₁₀) у 2018.години (kg/god)

Постројење	Укупне емисије
Бањалучка пивара	1607.6
SHP Celex	1146.85
R-S Silicon	14708.37
ЕФТ-РиТЕ Станари	7.69 mg/m ³
Хемофарм	85.1
РиТЕ Угљевик	480913

МХ "ЕРС"-МП ЗП Хидроелектране на Требишњици	0.01 mg/m ³
Перутнина Птуј С-Фарма за тов пилића	5759.7
ЈП Регионална депонија "ЕКО-ДЕП"	0.01 mg/m ³
ДИ Шипово	40 mg/m ³
БИНИС	43.7
Девић текстил	61 mg/Nm ³
Dabar Holz	0.05
EST TRADE	16.6?
Монтинг монтажа/производно пословни објекат	0.03 mg/m ³
ББ	3.2
Приједорпутеви-Бетонара	0.03 mg/m ³
Nuti Due	0.0000043

Графикон 13. Извори емисија РМ₁₀

4.1.9. Емисије полицикличних ароматичних угљоводоника

Полициклични ароматични угљоводоници су велика група једињења која имају многобројна штетна дејства по људско здравље а најпознатији представници су нафтаген, бензо(а)пирен, пирен, антрацен, бензоантрацен и други. Главни извор

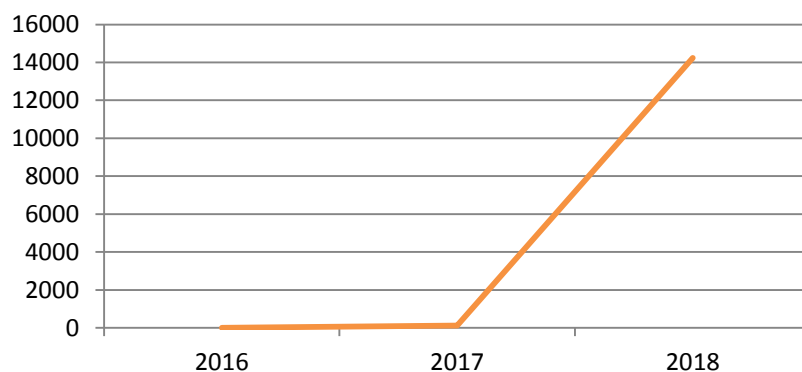
емисија РАН-ова је индустријска активност. У 2018. години само једно постројење је доставило податке о емисијама РАН-ова, Перутнина Птуј С-Фарма за тов пилића. Укупне емисије полицикличних ароматичних угљоводоника (РАН) у Републици Српској у 2018. години износе 14,235 килограма (Табела 14).

Табела 14. Емисије РАН-ова у 2018.години (kg/god)

Постројење	Укупне емисије
Перутнина Птуј С-Фарма за тов пилића	14235

Посматрајући период од 2016-2018. године примјетан је значајан пораст у емисијама у

2018. години у односу на претходне двије године (Графикон 14).

Графикон 14. Тренд пораста емисија ПАН-ова од 2016-2018. године

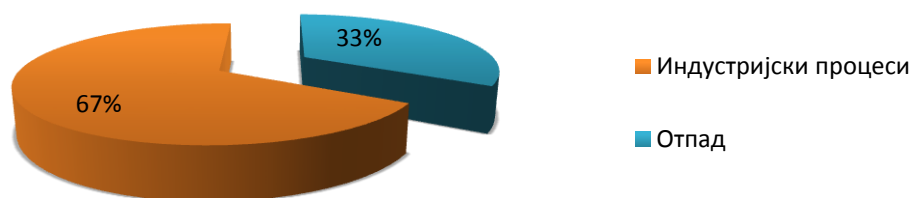
4.1.10. Емисије озона

Приземни или тропосферски озон је саставни дио градског смога и, за разлику од стратосферског озона, представља непожељан гас који због свог стакленичког потенцијала може бити јако штетан за живи свијет. У 2018. години су укупно три постројења доставила податке о емисијама

озона: ЈП Регионална депонија "ЕКО-ДЕП", Монтинг монтажа/ производно пословни објекат и Приједорпутеви-Бетонара (Табела 15). Извори емисија највећим дијелом припадају сектору индустријских процеса (67%) а потом сектору отпада (33%) (Графикон 15). Према достављеним подацима, укупне емисије озона у 2018. години износе 39.27 mg/m^3 .

Табела 15. Емисије озона у 2018. години

Постројење	Укупне емисије
ЈП Регионална депонија "ЕКО-ДЕП"	39.19 mg/m^3
Монтинг монтажа/производно пословни објекат	0.05 mg/m^3
Приједорпутеви-Бетонара	0.03 mg/m^3
Укупне емисије	39.27 mg/m^3

Графикон 15. Извори емисија O_3

4.1.11. Емисије олова

Емисије тешких обојених метала попут олова потичу углавном из индустријских процеса а због своје отровности имају многобројна штетна дејства на квалитет тла, воде, ваздуха и живи свијет. На основу достављених података у Регистру постројења и загађивача Републике Српске, у 2018. години је утврђено да само једно

постројење емитује олово у својим технолошким процесима, Монтинг монтажа-постројење за машинску обраду метала. Укупне емисије олова у Републици Српској у 2018. години износе 0.00009 mg/m³ (Табела 16), што указује на мањи пад у емисијама у односу на претходну 2017. годину, гдје су укупне емисије износиле 0.00015 mg/m³.

Табела 16. Емисије олова у 2018.години

Постројење	Укупне емисије
Монтинг монтажа	0.00009 mg/m ³

4.1.12. Емисије дима (чађи)

Емисије дима или чађи представљају продукте различитих индустријских процеса и непотпуног сагоријевања материја, а које имају токсична дејства по људско здравље. У току 2018. године забиљежено је само једно постројење које

емитује дим (чађ)-Монтинг монтажа, постројење за машинску обраду метала, а чија укупна количина износи 0.014 mg/m³ (Табела 17), што указује на благи пораст у емисијама у односу на претходну 2017. годину, гдје су укупне емисије износиле 0.011 mg/m³.

Табела 17. Емисије дима (чађи) у 2018.години

Постројење	Укупне емисије
Монтинг монтажа	0.014 mg/m ³

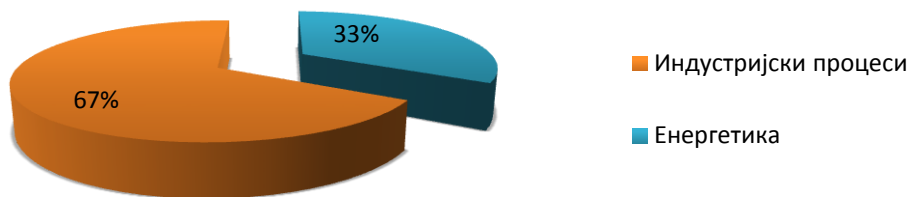
4.1.13. Емисије укупних чврстих честица

У 2018. години емисије укупних чврстих честица су забиљежене код два постројења из индустријског сектора: Фабрика креча "Сармеусе" и Алумина, и једног постројења

из сектора енергетике-МХ "ЕРС"-МП ЗП Хидроелектране на Требишњици (Табела 18, Графикон 16). Постројење Алумина је доставило вриједности емисија у mg/Nm³, због чега није било могуће приказати укупне емисије у килограмима на годишњем нивоу.

Табела 18. Емисије укупних чврстих честица у 2018. години (kg/god)

Постројење	Укупне емисије
Фабрика креча "Сармеусе"	1002.76
Алумина	100 mg/Nm ³
МХ "ЕРС"-МП ЗП Хидроелектране на Требишњици	29.4

Графикон 16. Извори емисија укупних чврстих честица

Напомена: Због ниског броја достављених извјештаја у Регистру постројења и загађивача Републике Српске у 2018. години, недостатака и неправилности у достављеним подацима, приказане емисије загађујућих материја не показују реалну слику стања укупних емисија у Републици Српској.

4.2. Дифузне емисије

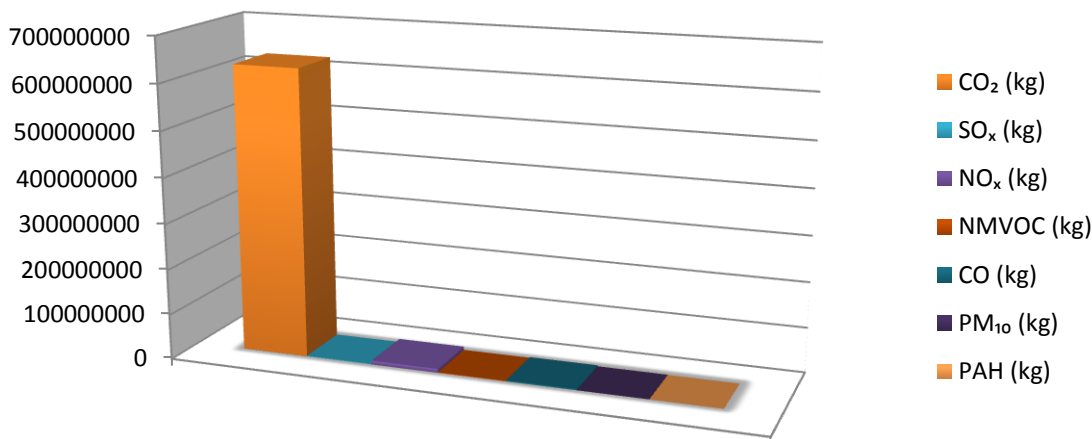
Дифузне или фугитивне емисије настале употребом горива за возила и мобилна постројења на локацији и ван локације постројења могу потицати из различитих активности попут кретање возила, испоруке сировина, складиштења и преноса сировина и сл. Подаци о дифузним емисијама се достављају за следеће врсте загађујућих материја: угљен диоксид, угљен моноксид, сумпорне оксиде, азотне оксиде,

неметанска испарљива органска једињења, чврсте честице и полицикличне ароматичне угљоводонике. Према резултатима Регистра за 2018. годину, податке о дифузним емисијама доставила су укупно 33 постројења. У Табели 19 приказане су укупне дифузне емисије за сваку загађујућу материју. Највећи допринос у укупним емисијама имају емисије CO₂, које износе 629,992,813.24 килограма на годишњем нивоу (Графикон 17).

Табела 19. Укупне дифузне емисије за Републику Српску у 2018. години

Постројење	CO ₂ (kg)	SO _x (kg)	NO _x (kg)	NM VOC (kg)	CO (kg)	PM ₁₀ (kg)	PAH (g)
MZM Company	10997.00	2.80	170.80	24.76	55.30	9.91	14.25
PRIZMA Comerc	84834.00	21.60	1317.60	191.05	426.60	76.41	109.89
Бањалучка пивара	263701.00	67.14	4095.68	593.79	1326.06	237.50	341.59
Рафинерија нафте Брод	127348.40	41.90	1824.48	263.11	587.13	105.80	151.70
МЕТАЛ	88510.14	22.53	1374.69	199.30	445.08	79.72	114.65
Витаминка	192878.58	49.11	2995.70	434.31	969.92	173.73	249.85
Рудник кречњака "Carmeuse"	338625.91	86.22	5259.37	762.50	1702.83	305.00	438.64
Козара путеви	3616028.73	42414.96	19843.88	2015.03	4696.61	3298.82	1228.70
Фабрика креча "Carmeuse"	20328.74	5.18	315.74	45.78	102.23	18.31	26.33
SNP Celex	210849.76	149.03	2189.90	307.20	683.02	128.53	179.10
ЕФТ-РиТЕ Станари	20193005.60	5141.44	313627.84	45469.61	101543.44	18187.84	26157.08
ArcelorMittal	14782559.56	8574.00	225216.80	32550.50	72714.50	13309.20	18733.60

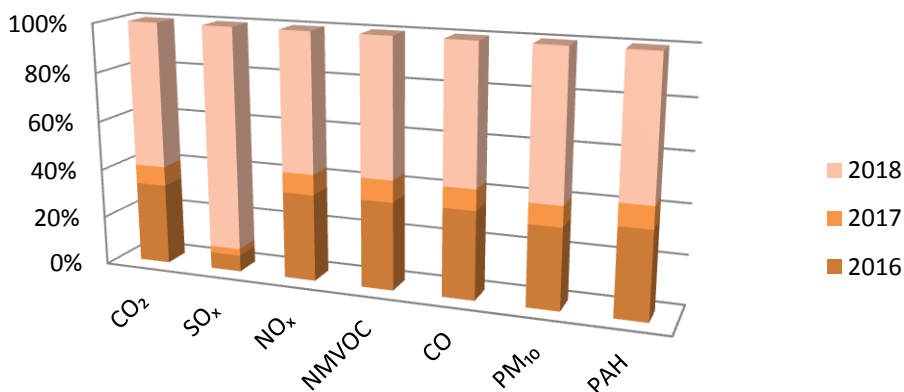
РиТЕ Угљевик	27411486.97	18173.66	415243.86	59963.51	133962.06	24657.86	34515.22
ЗП "РиТЕ Гацко"	17837259.68	4541.63	277039.55	40165.06	89697.23	16066.02	23105.55
Ливница Тешић	6284.00	1.60	97.60	14.15	31.60	5.66	8.14
ДИ Шипово	94605.62	24.09	1469.37	213.03	475.74	85.21	122.55
БИНИС	543129599.00	1350786.6	7374364.70	1043945.46	2337100.60	490420.19	602576.87
ЈП Регионална депонија "ЕКО- ДЕП"	173187.04	45.94	2659.93	385.36	860.51	154.25	221.75
ТБГ БХ Какањ- Подружница Бања Лука	88827.48	22.62	1379.62	200.02	446.68	80.01	115.06
Davaг Holz	436438.00	703.20	4330.30	599.49	1334.90	275.22	350.12
Монтиг монтажа/прои зводно пословни објекат	10180.80	2.59	158.11	22.92	51.19	9.17	13.19
МИРА а.д. чланица Краш групе	15175.86	3.95	234.34	33.97	75.84	13.59	19.54
ЗЕКА-ЗЕЧИЋ (ЗЛАТКО) ДАРКО	3142.00	3.60	3.46	0.09	0.06	0.20	0.15
ДРВОРЕЗ	309219.93	78.73	4802.65	696.29	1554.96	278.51	400.55
ПЕТ4ПЕТ	12655.98	3.22	196.56	28.50	63.64	11.40	16.39
Техно-inde	24163.40	56.12	280.09	39.14	87.47	18.66	22.72
ББ	157100.00	40.00	2440.00	353.75	790.00	141.50	203.50
Пилана "Мис"	112892.06	63.49	1190.71	167.49	372.36	69.04	97.59
ХИДРО-КОП	132529.00	33.73	2058.00	298.42	666.43	119.36	171.66
Приједорпутев и-Бетонара	91118.00	23.20	1415.20	205.17	458.20	82.06	118.02
ДМ-ВУКОВИЋ	10054.40	4.80	119.89	17.05	37.97	6.95	9.89
Аустронет	4084.60	1.04	63.44	9.20	20.54	3.68	5.29
Нова Иванчица	3142.00	0.80	48.80	7.08	15.80	2.83	4.07
УКУПНЕ ДИФУЗНЕ ЕМИСИЈЕ	629992813.24	1431190.5	8667828.67	1230222.07	2753356.49	568422.97	709843.17

Графикон 17. Укупне дифузне емисије настале употребом горива у 2018. години

У периоду од 2016-2018. године примјетан је тренд пораста у количини укупних дифузних емисија на простору Републике

Српске. У 2018. години нарочито је изражен пораст у емисијама сумпорних оксида (Графикон 18).

Графикон 18. Тренд дифузних емисија од 2016-2018. године

4.3. Испуштање у земљиште

Према Правилнику о методологији и начину вођења регистра постројења и загађивача ("Службени гласник Републике Српске", број: 92/07) свако постројење које испушта загађујуће материје у земљиште у оквиру својих технолошких процеса обавезно је доставити податке о врсти и количини укупних и акцидентно испуштених загађујућих материја, као и

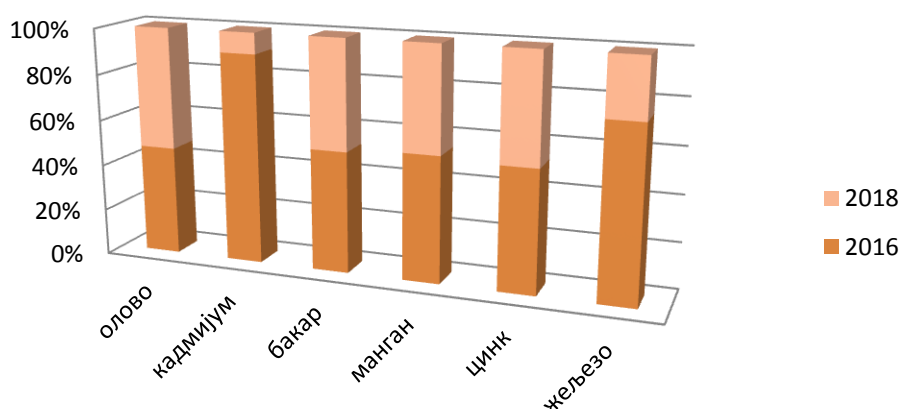
методама мјерења. На основу достављених података у Регистру постројења и загађивача Републике Српске утврђено је да су за 2018. годину укупно два постројења из сектора индустријских процеса доставила информацију о испуштању загађујућих материја у земљиште, Бањалучка пивара и ББ-постројење за производњу погребне опреме. У Табели 20 приказане су врсте и количине испуштених материја.

Табела 20. Врста и количина загађујућих материја испуштених у земљиште (kg/god)

Загађујућа материја	Бањалучка пивара	ББ	Укупна количина
Олово	20.70	-	20.70
Кадмијум	0.05	-	0.05
Бакар	31.60	-	31.60
Манган	1040.50	-	1040.50
Цинк	76.20	-	76.20
Жељезо	12246.60	-	12246.60
Укупни фосфор	-	0.2	0.2

На графикону 19 приказан је тренд испуштања одређеног броја загађујућих материја за 2016. и 2018. годину. Код већине загађујућих материја нема већих одступања у емисијама, изузев код

испуштања кадмијума и жељеза, гдје је у 2018. години забиљежен значајан пад у односу на 2016. годину. У току 2017. године није забиљежено испуштање загађујућих материја у земљиште.

Графикон 19. Тренд испуштања загађујућих материја у земљиште за 2016. и 2018. годину

4.4. Испуштање отпадних вода

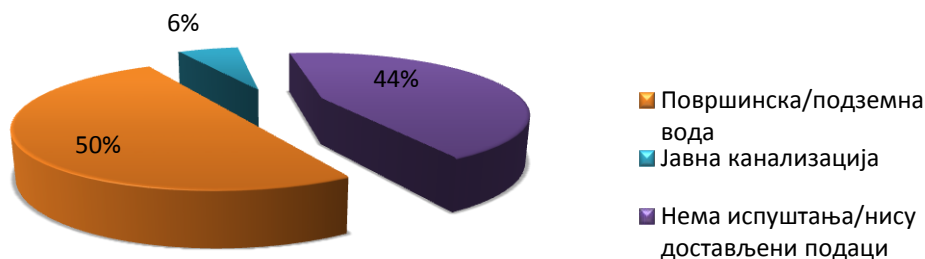
Испуштање отпадних вода се врши у површинске/подземне воде или у јавну канализацију, за третман ван локације или узете за третман ван локације, а дефинисано је Законом о водама („Службени гласник Републике Српске“, број: 50/06, 92/09 и 121/12), Правилником о условима испуштања отпадних вода у површинске воде („Службени гласник Републике Српске“, број: 44/01) и

Правилником о условима испуштања отпадних вода у јавну канализацију („Службени гласник Републике Српске“, број: 44/01). Према Правилнику о методологији и начину вођења регистра постројења и загађивача („Службени гласник Републике Српске“, број: 92/07) и прописаним форматима извјештавања, постројења имају обавезу достављања података о начину испуштања отпадних вода, врсти испуштених материја према Табели 1А Правилника, методологији

мјерења количине испуштених загађујућих материја те њиховим укупним количинама и акцидентним испуштањима. Податке о испуштању отпадних вода за 2018. годину је доставило укупно 28 постројења. Највећи проценат постројења, односно 50% постројења испушта отпадне воде у површинске и подземне воде, у јавну канализацију 6% постројења, док осталих 44% постројења нема испуштање отпадних

вода у својим производним процесима или нису доставили тражене податке (Графикон 20). У току 2018. године нису забиљежена акцидентна испуштања отпадних вода. Усљед великог броја неправилности² и недостатака у достављеним подацима није било могуће извршити анализу и прорачун укупних испуштених годишњих количина за већину загађујућих материја.

² Према Правилнику о методологији и начину вођења регистра постројења и загађивача ("Службени гласник Републике Српске", број: 92/07), постројења имају обавезу достављања података у тачно прописаним форматима, односно у килограмима на годишњем нивоу. У већини случајева подаци се достављају у неодговарајућим мјерним јединицама (g/m³, mg/l и ml/l), а због недостатка информација није могуће извршити рекалкулацију прорачуна.

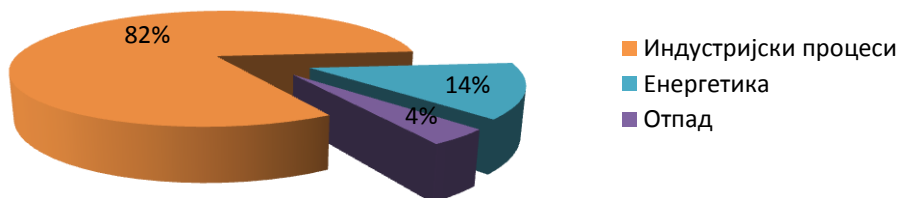
Графикон 20. Испуштање отпадних вода

Напомена: Због ниског броја достављених извјештаја у Регистру постројења и загађивача Републике Српске у 2018. години, недостатака и неправилности у достављеним подацима, приказане количине испуштених загађујућих материја у отпадним водама не показују реалну слику стања укупних количина испуштених загађујућих материја у Републици Српској.

4.4.1. Испуштање отпадних вода у површинске/подземне воде

Према резултатима Регистра, отпадне вода које су испуштене у површинске/подземне воде највећим дијелом потичу из сектора

индустријских процеса (82%), а мање количине из сектора енергетике (14%) и отпада (4%) (Графикон 21). Врсте и количине испуштених загађујућих материја приказане су у Табели 21-25.

Графикон 21. Извори испуштања отпадних вода у површинске/подземне воде

Табела 21. Врсте и количина испуштених органских и чврстих материја (kg/god)

Постројење	ВПК ₅	НПК	укупни органски угљеник	укупне суспендоване материје	суспендоване материје по Имхофу	укупне чврсте материје
Бањалучка пивара	20204	59258	-	-	-	-
Рафинерија нафте Брод	24135	62149	-	13777	-	-
Витаминка	2706	5710	-	-	-	-
Рудник кречњака "Сармеузе"	-	22.5 g/m ³ O ₂	-	4.3 g/m ³	-	-
Фабрика креча "Сармеузе "	-	-	-	30.97 g/m ³	-	-
SNP Celex	2854	54788.7	-	-	-	-
ЕФТ-РиТЕ Станари	1.82	17.1	-	-	-	-
ArcelorMittal	2485.57	7934.9	-	4056.12	-	-
Алумина	10425.24	36379.56	-	-	-	-
Рафинерија уља Модрича	911.04	7643.63	-	-	-	-
Хемофарм	899	1877	-	-	-	-
РиТЕ Угљевик	10743	31180	-	-	-	-
ЗП "РиТЕ Гацко"	12748.89	50010.2	-	8386.07	-	-
МХ "ЕРС"-МП а.д. Требиње, ЗП Хидроелектране на Требишњици	0.44 mg O ₂ /l	<1 mg O ₂ /l	<0.5 mg C/l	-	-	-
Перутнина Птуј С	0.1	0.27	-	-	-	-
Ливница Тешић	3 gO ₂ /m ³	10 gO ₂ /m ³	-	2 g/m ³	<0.1 ml/l	-
БИНИС	4	<6	-	100	-	467
Монтинг монтажа/производно пословни објекат	4.6 g/m ³	14.2 g/m ³	-	14.3 g/m ³	-	-
Униметру	4.2	12.6	-	-	-	-
МИРА а.д. чланица Краш групе	543.59	1541.79	-	-	-	-
ДРВОРЕЗ	19.6 gO ₂ /m ³	69 gO ₂ /m ³	-	-	-	-
ДРВОРЕЗ (ПЈ Дуципоље, самоуслугна аутопраона)	22.3 gO ₂ /m ³	50 gO ₂ /m ³	-	7 g/m ³	-	-
ББ	1.09	6.93	-	-	-	-
Приједорпутеви-Бетонара	4.8 gO ₂ /m ³	19.3 gO ₂ /m ³	-	94 g/m ³	0.2 ml/l	-
Укупна количина	-	-	<0.5 mg C/l	-	-	467 kg/god

Табела 22. Врсте и количина испуштених нутријената (укупни фосфор, укупни азот, нитратни азот, нитритни азот, амонијачни азот, азот по Кјелдалу) (kg/god)

Постројење	укупни фосфор	укупни азот	нитритни азот	нитратни азот	амонијачни азот	азот по Кјелдалу
Бањалучка пивара	118	1237	-	-	-	-
Рафинерија нафте Брод	118	150344	-	-	-	-
Витаминка	5.6	127	-	-	-	-
Рудник кречњака "Carmeuse"	0.17 g/m ³ P	-	-	3.64 g/m ³ N	2.69 g/m ³ N	-
Фабрика креча "Carmeuse"	0.25 g/m ³ P	-	0.07 g/m ³ N	2.91 g/m ³ N	0.22 g/m ³ N	-
SHP Celex	383.4	1245.8	-	-	-	-
ЕФТ-РиТЕ Станари	0.25	33.4	-	-	-	-
ArcelorMittal	24.27	-	-	-	570.92	-
Алумина	176.96	4574.97	-	-	-	-
Рафинерија уља Модрича	120.71	1216.24	-	-	988.47	-
Хемофарм	19	320	-	-	-	-
РиТЕ Угљевик	49	-	-	-	-	-
ЗП "РиТЕ Гацко"	217.32	2627.58	-	-	390.91	-
МХ "ЕРС"-МП а.д. Требиње, ЗП						
Хидроелектране на Требишњици	0.03 g/m ³	-	-	-	-	-
Перутнина Птуј С	0.002	0.04	-	-	-	-
Ливница Тешић	0.52 g/m ³	-	0.01 g/m ³ N	1.46 g/m ³ N	0.72 g/m ³	-
БИНИС	<0.01	-	0.2	0.59	0.01	2.2
Монтинг монтажа/производно пословни објекат	0.98 g/m ³ P	1.85 g/m ³ N	0.12 g/m ³	0.45 g/m ³ N	0.8 g/m ³	-
ДРВОРЕЗ (ПЈ Дуципоље, самоуслужна аутопраона)	0.12 gP/m ³	-	0.01 gN/m ³	1.12 gN/m ³	0.02 gN/m ³	-
Униметру	0.1	1.2	-	-	-	-
МИРА а.д. чланица Краш групе	37.8	535.89	-	-	-	-
ББ	0.19	21.92	-	-	-	-
Приједорпутеви-Бетонара	0.05 g/m ³	2.42 g/m ³	-	-	-	-
ДРВОРЕЗ	0.03 gP/m ³	-	-	-	-	-
Укупна количина	-	-	-	-	-	2.2 kg/god

Табела 23. Врсте и количина испуштених токсичних органских материја (kg/god)

Постројење	бензен	толуен	ксилен	минерална уља	детерџенти	масти и уља
Рафинерија нафте Брод	<5.03	<5.03	<5.03	<1033	-	6082
ArcelorMittal	-	-	-	502.57	-	-
ЗП "РиТЕ Гацко"	-	-	-	<0.04 g/m ³	-	-
Ливница Тешић	-	-	-	0.02 g/m ³	-	-
PRIZMA Comerc	-	-	-	-	0.24	<0.01
Приједорпутеви-Бетонара	-	-	-	-	-	0.003 g/m ³
Монтинг монтажа/произв одно пословни објекат	-	-	-	0.03 g/m ³	-	-
Укупна количина	<5.03 kg/god	<5.03 kg/god	<5.03 kg/god	-	0.24 kg/god	-

Табела 24. Врсте и количина испуштених токсичних неорганских материја (kg/god)

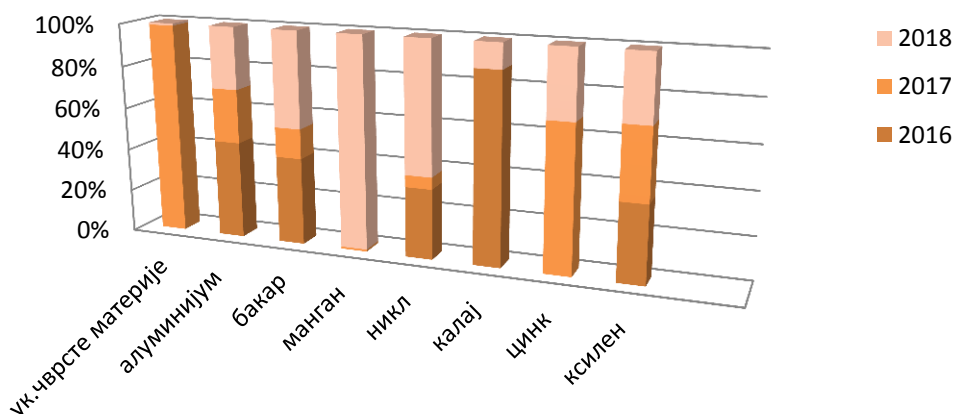
Постројење	сребро	алуминијум	арсен	кадмијум	кобалт	хром	шестовал. хром	бакар	гвожђе	жива	манган	никл	олово	селен	антимон	калај	цинк	амонијак
Рафинерија нафте Брод	-	-	2.88	<0.05	-	0.98	-	-	670	-	-	7.55	-	-	-	-	15.08	137270
Фабрика креча "Carmeuse "	-	-	-	-	-	-	-	-	0.22 g/m ³	-	-	-	-	-	-	-	-	-
SNP Celex	-	-	-	-	-	-	-	1.79	-	-	-	-	-	-	-	-	22.1	656.43
ЕФТ-РиТЕ Станари	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.15	-	-	-	-	-	19.05
Алумина	-	6175.66	19.11	-	-	-	-	12.44	321.13	-	31.9	-	-	-	-	-	59.2	-
Рафинерија уља Модрича	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	45.55	-	-	-	-	-	-
ЗП "РиТЕ Гацко"	< 0.0001 g/m ³	21.76	< 0.0005 g/m ³	<0.00005 g/m ³	<0.001 g/m ³	2.99	1.63	14.89	0.07	<0.0001 g/m ³	0.02	3.01	< 0.0001 g/m ³	0.1	< 0.00035 g/m ³	1.17	0.24	-
СЕКУНДАРАЦ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Витаминка	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.1
РиТЕ Угљевик	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	627
МХ "ЕРС"-МП а.д. Требиње, ЗП Хидроелектране на Требишњици	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.04 gN/m ³
ArcelorMittal	-	-	-	-	-	-	-	-	2144.06	-	610.25	-	-	-	-	-	-	-
МИРА а.д. чланица Краш групе	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	203.74
ББ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.36
Монтинг монтажа/ производно пословни објекат	-	-	-	-	-	-	-	-	0.16 g/m ³	-	-	-	0.0041 g/m ³	-	-	-	-	-
Укупна количина	< 0.0001 g/m ³	6197.42 kg/god	-	-	<0.001 g/m ³	3.97 kg/ god	1.63 kg/ god	29.12 kg/ god	-	<0.0001 g/m ³	642.17 kg/ god	57.26 kg/ god	-	0.1 kg/ god	< 0.00035 g/m ³	1.17 kg/ god	96.62 kg/ god	-

Табела 25. Врсте и количина испуштених других неорганских материја (kg/god)

Постројење	сулфати	хлориди
Рафинерија нафте Брод	60069	72085
Рудник кречњака "Сармеузе"	87.97 g/m ³	-
Фабрика креча "Сармеузе"	33.6 g/m ³	30.2 g/m ³
SHP Селех	-	21826.9
Хемофарм	-	1731
РиТЕ Угљевик	-	23326
Ливница Тешић	8 g/m ³	42 g/m ³

На графикону 22 приказан је тренд испуштања одређеног броја загађујућих материја у периоду од 2016-2018. године: укупне чврсте материје, алуминијум, бакар, манган, никл, калај, цинк и ксилен. Код већине загађујућих материја нису забиљежена већа одступања изузев код испуштања укупних чврстих материја, гдје

је у 2018. години примјетан значајан пад у односу на 2016. и 2017. годину, затим код испуштања мангана гдје је у 2018. години забиљежен пораст у односу на 2017. годину и код испуштања калаја, гдје је у 2018. години такође примјетан пад у односу на 2016. годину.

Графикон 22. Тренд испуштања загађујућих материја у површинске/подземне воде од 2016-2018. године

4.4.2. Отпадне воде испуштене у канализацију за третман ван локације или узете за третман ван локације

У 2018. години забиљежена су 3 постројења која испуштају отпадне воде у

канализацију а која потичу из сектора индустријских процеса: МЕТАЛ, Перутнина Птуј С-Фарма за тов пилића и ДИ Шипово. У Табели 26-29 приказане су врсте и количине испуштених загађујућих материја.

Табела 26. Врсте и количина органских и чврстих материја испуштених у канализацију за третман ван локације или узете за третман ван локације (kg/god)

Постројење	ВПК ₅	НПК	укупни органски угљеник	укупне суспендоване материје	суспендоване материје по Имхофу
МЕТАЛ	14 gO ₂ /m ³	70.8 gO ₂ /m ³	-	16 g/m ³	0.8 ml/l
Перутнина Птуј С-Фарма за тов пилића	0.004	0.004	0.004	-	-
Укупна количина	-	-	0.004 kg/god	16 g/m³	0.8 ml/l

Табела 27. Врсте и количина нутријената испуштених у канализацију за третман ван локације или узете за третман ван локације (kg/god)

Постројење	укупни азот	укупни фосфор	амонијачни азот	нитрити	нитрати
МЕТАЛ	-	1.25 g/m ³	1.32 g/m ³	0.24 g/m ³	5.88 g/m ³
Перутнина Птуј С-Фарма за тов пилића	0.004	0.004	0.004	-	-
Укупна количина	0.004 kg/god	-	-	0.24 g/m³	5.88 g/m³

Табела 28. Врсте и количина токсичних органских материја испуштених у канализацију за третман ван локације или узете за третман ван локације (kg/god)

Постројење	минерална уља	детерџенти	етилен
МЕТАЛ	0.03 g/m ³	0.02 g/m ³	-
ДИ Шипово	-	-	1000000 g/m ³
Укупна количина	0.03 g/m³	0.02 g/m³	1000000 g/m³

Табела 29. Врсте и количина других неорганских материја испуштених у канализацију за третман ван локације или узете за третман ван локације (kg/god)

Постројење	хлориди	сулфати
МЕТАЛ	81.13 g/m ³	27.16 g/m ³

4.5. Одлагање отпада

Управљање отпадом је дефинисано Законом о управљању отпадом (*"Службени гласник Републике Српске"*, број: 111/13) и Правилником о категоријама отпада са каталогом (*"Службени гласник Републике Српске"*, број: 39/05). Према Правилнику о методологији и начину вођења регистра постројења и загађивача (*"Службени*

гласник Републике Српске", број: 92/07) и прописаној законској регулативи, свако постројење које у оквиру својих активности врши пренос или одлагање отпада, има обавезу извјештавања о одлагању и збрињавању опасног и неопасног отпада унутар локације постројења, о одвозу отпада ван локације за одлагање унутар или ван граница РС и БиХ као и о врстама произведеног опасног отпада. За сваку

категорију отпада потребно је доставити сљедеће податке: врсту отпада, шифру отпада, укупну годишњу количину, методу

мјерења, процјене или прорачуна, врсту активности, шифру активности и информације о локацији.

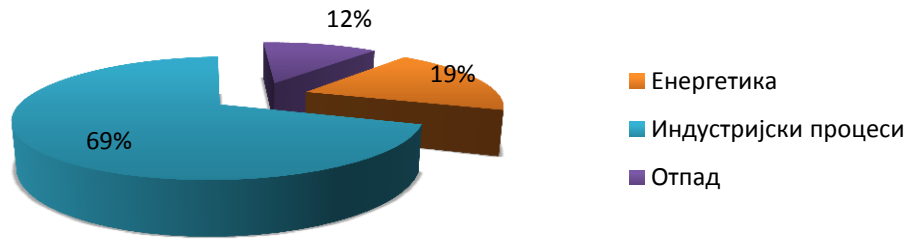
4.5.1. Одлагање отпада на или у земљиште унутар локације постројења

Одлагању отпада на или у земљиште унутар локације постројења у току 2018. године забиљежено је код 16 постројења. Укупна количина одложеног опасног отпада износи 3,077,050 килограма, а укупна количина одложеног неопасног отпада износи 23,570,972,394.92 килограма + 83 ком. отпадних тонера, 2000 ком. отпадног животињског ткива, 100m³ течног

животињског отпада и 440m³ неопасног отпада (Табела 30). На основу достављених података примјетно је да је одложена много већа количина неопасног отпада, која највећим дијелом потиче из сектора индустријских процеса (69%), а потом из сектора енергетике (19%) и отпада (12%) (Графикон 23). Постројење које је одложило највећу количину неопасног отпада у 2018. години је термоелектрана РИТЕ Угљевик, са 12,878,371,000 килограма одложеног неопасног отпада.

Табела 30. Количина отпада одложеног на или у земљиште унутар локације постројења (kg/god)

Постројење	Опасни отпад	Неопасни отпад
Рафинерија нафте Брод	3076900	1391430+83 ком. отпадних тонера
МЕТАЛ	150	15600
Витаминка	-	70000
Рудник кречњака "Carmeuse"	-	5207690
Козара путеви	-	28000
ЕФТ-РИТЕ Станари	-	260108000
ArcelorMittal	-	9399348000
Алумина	-	443460690
РИТЕ Угљевик	-	12878371000
ЗП "РИТЕ Гацко"	-	582436000
Перутнина Птуј С-Фарма за тов пилића	-	453000+2000 ком.отпадних животињских ткива+100m ³ течног животињског отпада
ЈП Регионална депонија "ЕКО-ДЕП"	-	32475.92
EST TRADE	-	440m ³
Униметру	-	500
Нова Иванчица	-	50000
ПЕТ4ПЕТ	-	9
Укупна количина	3077050	23570972394.92+83 ком.отпадних тонера, 2000 ком.отпадног животињског ткива, 100m³ течног животињског отпада, 440m³ неопасног отпада

Графикон 23. Одлагање отпада унутар локације постројења

4.5.2. Одвоз и третман отпада изван локације постројења (Опасни отпад-збрињавање и одлагање унутар БиХ или РС)

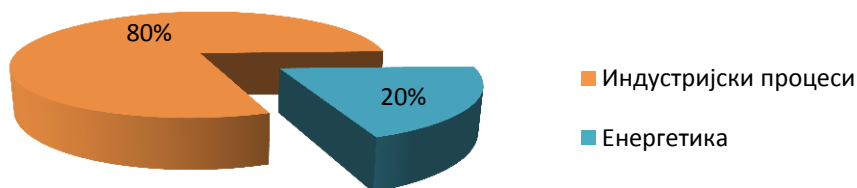
Збрињавање и одлагање опасног отпада изван локације постројења а унутар граница Босне и Херцеговине или Републике Српске врши укупно 20 постројења, од чега 80% потиче из сектора индустријских процеса а 20% из сектора енергетике (Графикон 24). Према достављеним подацима, опасни отпад се

највећим дијелом одлаже унутар Републике Српске (235.16 тона), а највећа количина одложеног отпада је забиљежена код ЕФТ-РиТЕ Станари, 66.12 тона на годишњем нивоу. Унутар Републике Српске рециклирано је укупно 162.78 тоне отпада. Унутар Босне и Херцеговине одложено је укупно 212 тона отпада, а рециклирано 0.06 тона+440m³. У Табели 31 приказане су укупне количине одложеног и рециклираног опасног отпада за 2018. годину.

Табела 31. Количина збринутог и одложеног опасног отпада унутар БиХ или РС (t/god)

Постројење	Одвоз отпада за одлагање унутар БиХ	Одвоз отпада за одлагање унутар РС	Одвоз отпада за рециклирање унутар БиХ	Одвоз отпада за рециклирање унутар РС
МЕТАЛ	-	0.15	-	-
Козара путеви	-	0.1	-	-
SNP Celex	-	11.76	-	-
R-S Silicon	-	3.6	-	-
ЕФТ-РиТЕ Станари	-	66.12	-	-
Алумина	-	-	-	23.18
Рафинерија уља Модрича	210	6	-	-
Хемофарм	-	10.35	-	-
РиТЕ Угљевик	-	-	-	126.6
ЗП "РиТЕ Гацко"	-	25.94	-	-
СЕКУНДАРАЦ	-	-	-	13
МХ "ЕРС"-МП а.д. Требиње, ЗП	-	0.35	-	-
Хидроелектране на Требишњици	-	-	-	-
Ливница Тешић	-	60	-	-
EST TRADE	-	-	440m ³	-
Монтинг монтажа/производно пословни објекат	-	0.1	-	-

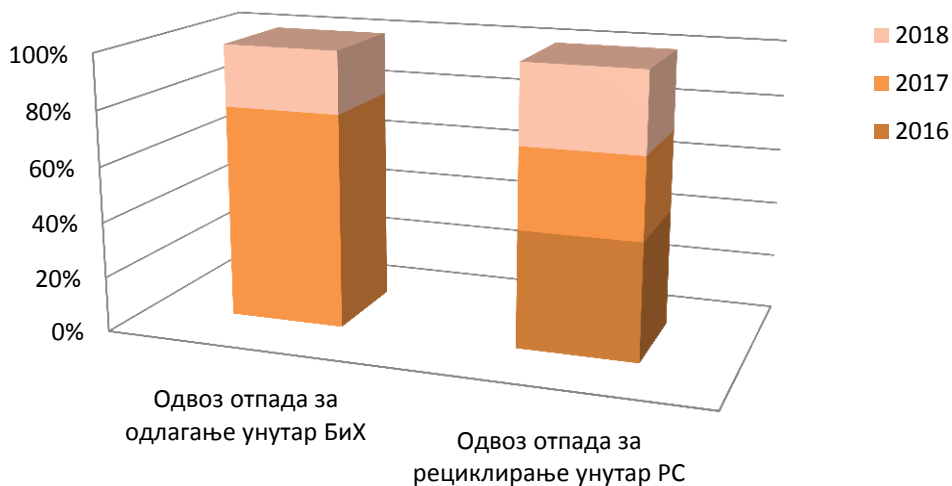
Униметру	-	0.5	-	-
МИРА а.д. чланица Краш групе	-	-	0.06	-
ББ	2	-	-	-
Пилана "Мис"	-	50	-	-
Приједорпутеви- Бетонара	-	0.18	-	-
Укупна количина	212	235.16	0.06+440m³	162.78

Графикон 24. Одлагање и збрињавање опасног отпада унутар БиХ или РС

На графикону 25 приказан је тренд одлагања и рециклирања отпада унутар граница БиХ и РС за период од 2016-2018. године. Приликом рециклирања отпада унутар Републике Српске у поменутом

периоду нема већих одступања, али приликом одлагања отпада унутар граница БиХ примјетно је значајно смањење у количини отпада у 2018. години у односу на претходну 2017. годину.

Графикон 25. Тренд одлагање и збрињавање опасног отпада унутар БиХ или РС за период од 2016-2018. године

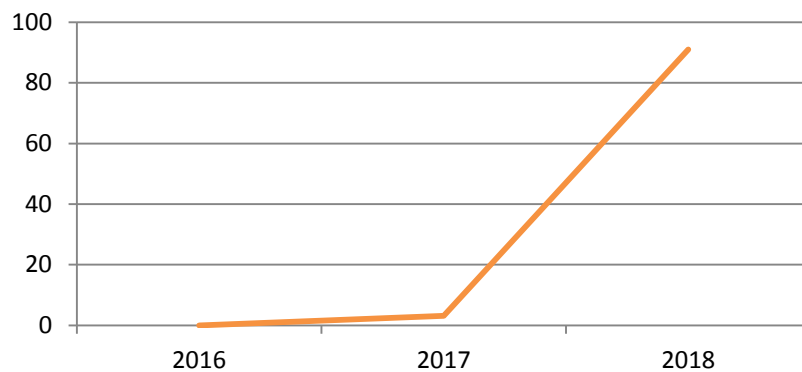
4.5.3. Одвоз и третман отпада изван локације постројења (Опасни отпад-збрињавање и одлагање изван БиХ)

У току 2018. године у Републици Српској забиљежена су укупно 2 постројење која одвозе опасни отпада за одлагање изван граница БиХ: Рафинерија уља Модрича и

Nuti Due (Табела 32). Укупна количина одложеног опасног отпада изван Босне и Херцеговине у 2018. години износи 91 тону, што је знатно више у односу на претходне године (Графикон 26). Према достављеним подацима, у 2018. години није било одвоза отпада за рециклирање изван граница БиХ.

Табела 32. Количина збринутог и одложеног опасног отпада изван БиХ (t/god)

Постројење	Одвоз отпада за одлагање изван БиХ
Рафинерија уља Модрича	73
Nuti Due	18
Укупна количина	91

Графикон 26. Тренд збрињавања и одлагања опасног отпада изван БиХ

4.5.4. Врсте произведеног опасног отпада

У току 2018. године у Републици Српској произведено је отприлике 639 тона, односно 23 врсте опасног отпада, што је

незнатно мање у односу на претходне три године. У Табели 33 приказане су врсте и шифре отпада, према Правилнику о категоријама отпада са каталогом („Службени гласник Републике Српске“, број: 39/05) и њихова укупна количина.

Табела 33. Врсте произведеног опасног отпада у Републици Српској у 2018. години (t/god)

Врста отпада	Шифра отпада	Количина (t/god)
утрошене филтерске глине	05 01 15	283
фосфорна и фосфораста киселина	06 01 04	0.2
натријум хидроксид и калијум хидроксид	06 02 04	1.1
отпадна боја и лак који садрже органске раствараче или друге опасне супстанце	08 01 11	18.02
муљеви од боје или лака који садрже органске раствараче или друге опасне супстанце	08 01 13	0.15
отпадни тонер за штампање који садржи опасне супстанце	08 03 17	0.16
остала хидраулична уља	13 01 13	109.34
отпадна моторна уља, уља за мјењаче и подмазивање	13 02	0.01
минерална хлорована моторна уља, уља за мјењаче и подмазивање	13 02 04	43.54
минерална нехлорована моторна уља, уља за мјењаче и подмазивање	13 02 05	27.94
остала моторна уља, уља за мјењаче и подмазивање	13 02 08	51.09
садржај сепаратора уље/ вода	13 05	0.18
амбалажа која садржи остатке опасних супстанци или је контаминирана опасним супстанцама	15 01 10	35.43+586 комада
апсорбенти, материјали за филтере (укључујући филтере за уље који нису другачије спецификовани), крпе за брисање, заштитна одјећа, који су контаминирани опасним супстанцама	15 02 02	22.36
отпадна уља	15 02 08	3.2
коч.облоге-азбест	16 01 01	0.03
филтери за уље	16 01 07	21.97
лабораторијске хемикалије које се састоје или садрже опасне супстанце, укључујући мјешавине лабораторијских хемикалија	16 05 06	1.59
оловне батерије	16 06 01	8.18+83 комада
лијекови другачији од цитотоксичних и цитостатичних	18 01 09	10.35
флуоресцентне цијеве и други отпад који садржи живу	20 01 21	0.40
батерије и акумулатори укључени у 16 06 01, 16 06 02 или 16 06 03 и несортиране батерије и акумулатори који садрже ове батерије	20 01 33	0.06
одбачена електрична и електронска опрема другачија од оне наведене у 20 01 21 и 20 01 23 која садржи опасне компоненте	20 01 35	0.2

4.5.5. Одвоз неопасног отпада

Према подацима из Регистра, у току 2018. године највећа количина неопасног отпада

је одложена унутар граница Републике Српске (9231.05 тона+252m³ комуналног отпада) а мање количине унутар БиХ (76.08 тона). У току 2018. године није било

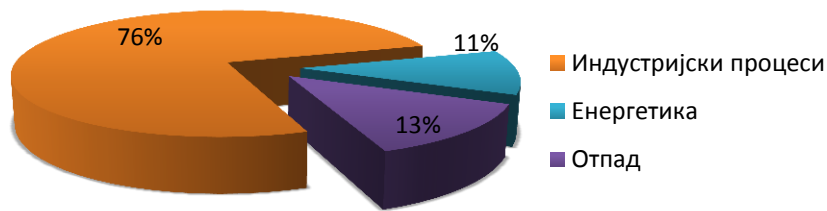
одлагања неопасног отпада изван граница БиХ. Одвоз неопасног отпада за рециклирање се највећим дијелом врши унутар Републике Српске гдје је рециклирано отприлике око 3154.12 тона+279 ком. контејнера PVC 1m³, 119m³ отпадног дрвета и палета, 1600 l отпадног уља, 46 ком. металних буради, 49 ком. отпадних PVC хилзни, 3 ком. пластичних посуда до 50 l, 1 ком. пластичних посуда преко 100 l, 100m³ отпадних вода из лагуне

и 931m³ пиљевине. У БиХ рециклирано је укупно 1032.39 тона отпада а изван граница БиХ 1003.68 тона. Неопасни отпад највећим дијелом потиче из сектора индустријских процеса (76%), затим из сектора отпада (13%) и енергетике (11%) (Графикон 27). У Табели 34 приказане су укупне количине одложеног и рециклираног неопасног отпада за 2018. годину.

Табела 34. Количина одложеног и рециклираног неопасног отпада (t/god)

Постројење	Одвоз отпада за одлагање унутар БиХ	Одвоз отпада за одлагање унутар РС	Одвоз отпада за рециклирање унутар БиХ	Одвоз отпада за рециклирање унутар РС	Одвоз отпада за одлагање изван БиХ	Одвоз отпада за рециклирање изван БиХ
MZM Company	-	5	-	5	-	-
PRIZMA Comerc	-	14	-	-	-	-
Бањалучка пивара	-	223	-	30	-	352
МЕТАЛ	-	15	-	-	-	-
Витаминка	70	-	28.2	-	-	-
Рудник кречњака "Carmeuse"	-	18.7	-	-	-	-
Фабрика креча "Carmeuse"	-	59.95	-	-	-	-
SHP Celex	-	102	-	284.65+279 ком. контејнера PVC 1m ³ , 119m ³ отпадног дрвета и палета, 1600 l отпадног уља, 46 ком. металних буради, 49 ком. отпадних PVC хилзни, 3 ком. пластичних посуда до 50 l, 1 ком. пластичних посуда преко 100 l	-	-
R-S Silicon	-	80	-	-	-	-
ЕФТ-РиТЕ Станари	-	252m ³ комуналног отпада	-	-	-	-
ArcelorMittal	-	95	-	76.22	-	-
Алумина	-	-	614	-	-	-
Рафинерија уља Модрича	-	303	-	-	-	-
Хемофарм	-	86	91.5	8.1	-	-
РиТЕ Угљевик	-	722.93	142.78	1500	-	-

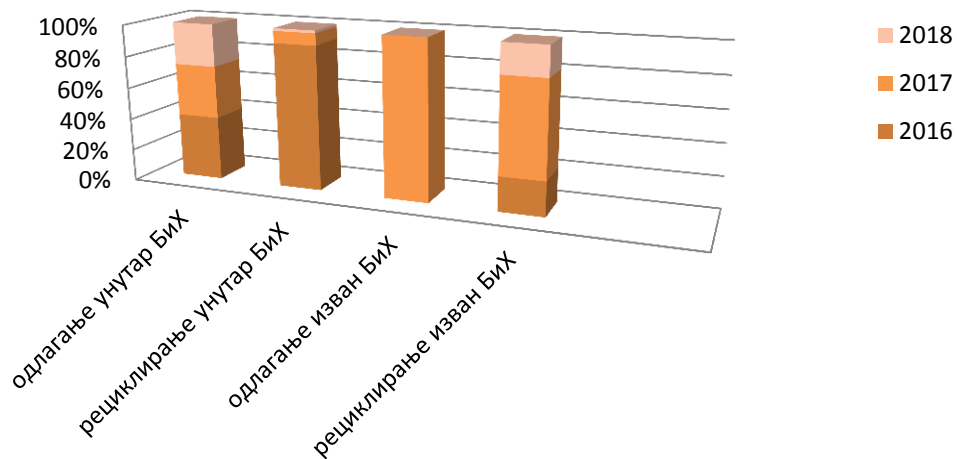
ЗП "РиТЕ Гацко"	6.08	73.42	-	-	-	-
СЕКУНДАРАЦ	-	33	-	-	-	-
МХ "ЕРС"-МП а.д. Требиње, ЗП Хидроелектране на Требишњици	-	11.3	-	-	-	-
Перутнина Птуј С	-	6824.74	-	-	-	-
Перутнина Птуј С-Фарма за тов пилића	-	4.5	-	450 t простирке+ 100m ³ отпадних вода из лагуне	-	-
Ливница Тешић	-	65	-	-	-	-
ЈП Регионална депонија "ЕКО- ДЕП"	-	-	-	52.88	-	-
Нови Јелшинград	-	20	-	-	-	-
Монтинг монтажа	-	12.4	-	-	-	-
Униметру	-	0.5	-	-	-	-
МИРА а.д. чланица Краш групе	-	0.17	138	-	-	-
ЗЕКА-ЗЕЧИЋ (ЗЛАТКО) ДАРКО	-	2	-	-	-	-
ДРВОРЕЗ	-	0.18	-	-	-	-
ПЕТ4ПЕТ	-	-	17.91	562.27	-	651.68
Tehno-inde	-	5	-	-	-	-
ББ	-	20	-	145	-	-
Мега дрво	-	15	-	-	-	-
Пилана "Мис"	-	130	-	-	-	-
Приједорпутеви- Бетонара	-	0.56	-	-	-	-
ДМ-ВУКОВИЋ	-	0.7	-	931m ³ пиљевине	-	-
Аустронет	-	30	-	40	-	-
Nuti Due	-	208	-	-	-	-
Нова Иванчица	-	50	-	-	-	-
Укупна количина	76.08	9231.05+252m³ комуналног отпада	1032.39	3154.12+279 ком. контејнера PVC 1m³, 119m³ отпадног дрвета и палета, 1600 l отпадног уља, 46 ком. металних буради, 49 ком. отпадних PVC хилзни, 3 ком. пластичних посуда до 50 l, 1 ком. пластичних посуда преко 100 l, 100m³ отпадних вода из лагуне, 931m³ пиљевине	-	1003.68

Графикон 27. Одвоз неопасног отпада

На графикону 28 приказан је тренд одлагања и рециклирања неопасног отпада унутар и ван граница БиХ за период од 2016-2018. године. Већа одступања су забиљежена код рециклирања отпада унутар БиХ, гдје је у 2018. и 2017. години

примјетан значајан пад у количини збринутог отпада у односу на 2016. годину. У 2017. години забиљежен је максимум у количини одложеног неопасног отпада изван БиХ, док у 2016. и 2018. години није забиљежено одлагање неопасног отпада.

Графикон 28. Тренд збрињавања и одлагања неопасног отпада за период од 2016-2018. године

5 НЕДОСТАЦИ И ПРОБЛЕМАТИКА ВОЂЕЊА РЕГИСТРА ПОСТРОЈЕЊА И ЗАГАЂИВАЧА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Процес успостављања и вођења Регистра постројења и загађивача Републике Српске је суочен са низом потешкоћа, које отежавају формирање квалитетног и потпуног система извјештавања и пружање јавности јасне слике о стању квалитета животне средине:

- Недовољна обученост оператера и лица одговорних за вођење Регистра,
- Недовољни технички, кадровски и финансијски капацитети у постројењима и надлежним институцијама,
- Недостатак одговарајућих упутстава за прорачун емисија и извјештавање,
- Неусклађеност метода и инструмената за мјерења емисија,
- Недостатак и невалидност достављених података,
- Недостатак одговарајуће контролне лабораторије која би надгледала рад постројења и мјерење испуштених загађујућих материја,
- Недовољна контрола од стране инспекције и других надлежних органа,
- Недостатак сарадње између надлежних институција,
- Недостатак свијести о заштити животне средине,
- Недовољна заинтересованост укључених страна,
- Недостатак одговарајућих алата за вођење Регистра, односно web апликације са базом података која омогућава електронски унос података путем интернет странице (Недостатак web апликације, која би омогућила једноставно, брзо и ефикасно сакупљање података по строго одређеним обрасцима и директан унос у базу података, за посљедицу има недостатак података, велики проценат неправилности у достављеним подацима као и велику дозу несигурности, због вјероватноће за грешком приликом ручног уноса података у одговарајуће базе. Недостатак апликације отежава и различите видове будућих активности, када је у питању извјештавање према европским прописима и испуњење законских обавеза.)

6 ПРИЈЕДЛОЗИ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ РЕГИСТРА ПОСТРОЈЕЊА И ЗАГАЂИВАЧА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

У циљу успоставе квалитетног и функционалног Регистра постројења и загађивача Републике Српске, а у складу са одредбама и обавезама према домаћем и међународном законодавству, неопходно је радити на унапређењу постојећих и стварању нових капацитета. С обзиром на мале капацитете унутар Завода, као надлежне институције за успостављање и вођење Регистра, унапређење истог прије свега захтијева додатну помоћ у виду финансијске, техничке и кадровске подршке. Како би се обезбједио несметан проток података између оператера и институција надлежних за успостављање и вођење Регистра те квалитетан систем извјештавања, неопходно је креирање базе података и веб апликације за рад са базом (унос и контрола података, претраживање, извјештавање и испис путем електронске мреже, односно интернета), израда упутстава за мјерење и прорачун емисија загађујућих материја те обука одговорних лица и оператера за управљање и рад са апликацијом. База Регистра са апликацијом за унос и преглед података треба да:

- омогући електронску регистрацију корисника и унос података у складу са обрасцима Правилника о методологији и начину вођења Регистра постројења и загађивача („Службени гласник Републике Српске“, број: 92/07) и добијање одговарајућих прегледа података тј. извјештаја на интернет страници надлежне институције;
- садржи упутства за коришћење, рад и одржавање базе података и припадајуће апликације.

База података обухвата:

- 1. Базу података о испуштању загађујућих материја** у ваздух, воду и земљиште, пренос отпада ван локације и потрошњу ресурса и енергије у постројењу.
- 2. Базу података о дозволама;** База података о дозволама треба да садржи податке који се односе на еколошке, урбанистичке, грађевинске дозволе, дозволе за управљање отпадом и водопривредне дозволе издате за постројења као и измјене и допуне истих:
 - а) назив институције која је издала дозволу,
 - б) број дозволе,
 - в) информацију о томе када је примљен захтјев за издавање дозволе и када је иста одобрена или одбијена. У случају одобрене дозволе потребно је навести датум почетка важења дозволе и датум истека.
- 3. Базу података о активностима еколошке инспекције;** База података о активностима еколошке инспекције треба да садржи податке о надзору еколошке инспекције:
 - а) мјере које се предузимају,
 - б) име и контакт телефон инспектора који треба бити контактиран у случају добијања информација,
 - в) информације о посљедњој извршеној инспекцији,
 - г) да ли локација задовољава услове или не (у случајевима када не задовољава треба навести податке из којих ће се видјети да ли се ради о мањим или већим недостацима),
 - д) захтјеваним измјенама и роковима који се требају испоштовати,

ђ)да ли су предузете управне мјере и радње или казне.

4. Извјештавање; Оператер постројења Категорије А извјештава надлежни орган, Републички хидрометеоролошки завод, о подацима наведеним у Табели 2, на начин прописан у Табели 3 и Табели 4. Оператер постројења Категорије Б извјештава јединицу локалне самоуправе о подацима наведеним у Табели 2, на начин прописан у Табели 3. Сви извјештаји требају имати табеларни и графички приказ уз осигурање основне статистичке анализе, могућност њиховог спремања локално те испис података у прегледном формату (А4). Потребно је омогућити претраживање и/или извјештавање:

а)по кључним параметрима из Образаца за унос (година, административна јединица, град, загађивач, ЈИБ, главна дјелатност, адреса, географске координате главног улаза, према организационој јединици загађивача на локацији, врсти процеса, врсти горива, потрошњи горива у мјерној јединици, врсти емисија загађујућих материја, укупној количини емисија појединачних загађујућих материја у kg/god...),

б)по кључним критеријумима из Образаца за унос (датум доставе, количина емисије за сваку поједину загађујућу материју по загађивачу, снага у MW, дозволе, количина отпада, врста отпада...),

в)на нивоу појединог субјекта-загађивача (сумарни приказ свих пријављених података у Регистру по подручјима испуштања у животну средину, укупно и по локацијама, за поједину годину или одређено раздобље ради анализе тренда).

Апликација мора успоставити сљедеће основне функционалности:

а)додјелјивање корисничких рачуна,

б)унос података,

в)контролу и валидацију података зависно од нивоа допуштења,

г)претраживања по различитим атрибутима,

д)могућност одабира задатих упита/извјештаја,

ђ)испис резултата претраживања и/или извјештаја,

е)могућност локалног спремања резултата заданог претраживања и/или извјештаја.

У апликацији мора бити примијењен сљедећи процес прикупљања података:

а)преко интернет интерфејса свако постројење прво испуњава захтјев за додјелу рачуна,

б)након одобрења одговорне особе у надлежној институцији, односно Републичком хидрометеоролошком заводу, на е-mail постројења се шаљу корисничко име и лозинка,

в)постројење се пријављује у систем и испуњава податке о свом правном субјекту и по потреби о својим организацијским јединицама те дефинише одговорне особе за субјекат и за поједину организацијску јединицу,

г)одговорна особа организацијске јединице испуњава податке у одговарајућим обрасцима.

Апликација треба успоставити процес контроле и одобрења унесених образаца, на начин да одговорне особе у надлежној институцији (РХМЗ) добивају обавијест о обрасцима које су попуниле одговорне особе из постројења. Апликација мора омогућити приступ корисницима РХМЗ-а, који приступају као посебна категорија корисника и имају приступ свим прикупљеним подацима те омогућити израду приручника и упутстава за коришћење софтвера и израду ЕУ извјештаја.

Једна од активности на унапређењу Регистра постројења и загађивача Републике Српске би свакако требало бити унапређење и примјена законске легислативе. Неопходно је ажурирати постојеће законе и правилнике из области заштите животне средине, у складу са одредбама европских регулатива и у складу

са потребама извјештавања. Законским одредбама је потребно прецизно дефинисати које категорије постројења имају обавезу достављања података за Регистар, обавезе оператера, начин достављања података и метод мјерења и прорачуна емисија загађујућих материја. Квалитетан и функционалан система

извјештавања прије свега захтијева појачану контролу рада од стране инспекције и других надлежних органа те подизање свијести и информисање јавности о значају заштите животне средине, путем масовних медија, промоција, јавних презентација, сарадње са невладиним организацијама...

ЛИТЕРАТУРА

1. Правилник о методологији и начину вођења регистра постројења и загађивача (*"Службени гласник Републике Српске"*, број: 92/07)
2. Закон о заштити животне средине (*"Службени гласник Републике Српске"*, број: 71/12)
3. Закон о измјенама и допунама Закона о заштити животне средине (*"Службени гласник Републике Српске"*, број: 79/15)
4. Правилник о постројењима која могу бити изграђена и пуштена у рад само уколико имају еколошку дозволу (*"Службени гласник Републике Српске"*, број: 124/12)
5. Правилник о пројектима за које се спроводи процена утицаја на животну средину и критеријумима за одлучивање о обавези спровођења и обиму процјене утицаја на животну средину (*"Службени гласник Републике Српске"*, број: 124/12)
6. Протокол о регистру испуштања и преноса загађујућих супстанци уз Архуску конвенцију (Конвенција о приступу информацијама, учешћу јавности у одлучивању и приступу правди у питањима животне средине)
7. Регулатива Европског парламента (*REGULATION (EC) No 166/2006 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL concerning the establishment of a European Pollutant Release and Transfer Register*)
8. Хрватска агенција за околиш и природу, СТЕРА (2017), Приручник за израчун емисија у зрак за националне Е-PRTR обвезнике